

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2022/23:42

Fredagen den 2 juni

§ 1 Rättsliga och inrikes frågor

Justitieminister Gunnar Strömmer

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 9–10 mars 2023

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 8–9 juni 2023

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar justitieminister Gunnar Strömmer och hans medarbetare varmt välkomna till dagens EU-nämndssammanträde. Vi börjar med en återrapport från mötet i rådet den 9–10 mars 2023. Finns det något att tillägga muntligt utöver det skriftliga?

Anf. 2 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! God morgon, allesamman! Det är väldigt fint att vara tillbaka.

I grund och botten finns det väl inte så väldigt mycket att lägga till det skriftliga. I någon mån kan man säga att detta var en sorts mellanmöte – det stora, viktiga beslutsmötet kommer ju i nästa vecka. Utöver det som skriftligen har rapporterats finns det inte så mycket att tillföra.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för återrapporten.

Vi går in på Icke lagstiftande verksamhet och dagordningspunkt 3, Det övergripande läget i Schengenområdet. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 4 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Här skulle jag vilja säga några saker.

Det samlade tillståndet i Schengenområdet är en återkommande punkt på Schengenrådets dagordning. Syftet med detta är att regelbundet följa upp läget i området och att identifiera och diskutera brister samt åtgärder för att komma åt dessa brister.

Inför RIF-rådet i Luxemburg torsdag och fredag nästa vecka har kommissionen presenterat sin årliga Schengenrapport. Man kan väl säga att rapporten överlag är positiv och beskriver att området på det hela taget fungerar väl. Det svenska ordförandeskapet har utifrån rapporten tagit fram ett utkast till en not som lyfter fram fyra områden som ordförandeskapet anser kräver särskilt fokus under det kommande året.

Den första punkten gäller styrningen av Schengensamarbetet och full tillämpning av Schengenregelverket. Här ingår formerna för förberedelser av Schengenråden, så att de blir så meningsfulla och distinkta som möjligt. Här ingår också anslutningen av Rumänien och Bulgarien till Schengen. Den sista frågan är en fråga som en majoritet av medlemsstaterna med tydlighet har understrukit att vi ska fortsätta att lyfta fram, vilket vi också gör.

Ordförandeskapet föreslår också att särskilt fokus ges till återvändandearbetet och till arbetet som gäller narkotikasmugglingen. När det gäller narkotika har vi ett nära samarbete med spanjorerna, som kommer efter oss i ordförandeskapet. Det har känts väldigt stabilt ända tills det framgick att de ska klämma in ett litet val i juli månad. Jag vet inte hur de har tänkt sig att reda ut detta, men det är som det är med den saken.

Medlemsstaterna har också på ett tydligt sätt lyft fram att kontroll av inre gräns ska vara ett fokusområde. Vi som ordförandeland föreslår att detta ska balanseras upp med att stärka kontrollen vid yttre gräns.

Det är viktigt att understryka att dessa frågor inte ska behandlas i sak på mötet nästa vecka. Det är alltså inga särskilda åtgärder som man ska ställning till, utan det handlar om en diskussion om vilka områden som ska vara i fokus framöver.

Regeringens stöder ordförandeskapet när det gäller de områden som Schengenrådet ska fokusera på under det kommande året.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Övriga frågor. Detta är ett informationsärende.

Anf. 6 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

De tunga lagstiftningsärendena, eller de tunga besluten, på den här inrikesdagen rör migrationen. Detta kommer Maria Malmer Stenergård att redogöra för i särskild ordning.

Övriga frågor och aktuella lagstiftningsförslag är ju en standardpunkt och något slags överflygning av det som inte är föremål för beslut men ändå väsentligt att lyfta upp. Eftersom jag tror att frågan diskuteras av alla partier och alla riksdagsgrupper, och även i den allmänna debatten, vill jag i detta sammanhang nämna att förslaget om chat control är en punkt som vi kommer att lyfta upp informationsvis. Detta kommer inte att vara föremål för några beslut på det här rådet, vilket har att göra med hur frågorna har utvecklat sig.

Starkt sammanfattat kan man väl säga att det har varit enklare än vad man kanske kunde förutse att komma överens om ganska mycket, men det finns framför allt två stora utestående frågor. Den ena rör spårningsordrarna, och den andra rör hur man ska hantera krypterade tjänster. Där har det blivit lite av ett legal battle, eller vad man nu ska kalla det, mellan olika rättstjänster från rådet, kommissionen och Europaparlamentet. Där står vi, som det heter. Denna fråga kommer att skjutas vidare till nästa ordförandeskap. Vi kommer att avrapportera hur förhandlingarna har gått så här långt.

Ordförande! Förstod jag statsrådet rätt? Jag hade uppfattat att ambitionen var att landa den här delen under det svenska ordförandeskapet. Nu gavs information om att det återstår delar i detta som gör att det kommer att skjutas till nästa ordförandeskap. Jag vill bara veta om jag förstod informationen rätt.

Anf. 8 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Det tycker jag är korrekt uppfattat. Ambitionen var att ta detta i mål. Det här är väl den enda akt på vårt område som har visat sig vara så pass komplex att det inte har varit möjligt.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Vi går vidare till dagordningspunkt 9, Att ta itu med säkerhetsutmaningar: bedömning av den rådgivande styrelsen för underrättelseverksamhet (Intelligence Advisory Board). Ordförandeskapet presenterar gruppen för kamp mot terrorism. Även detta är en informationspunkt.

Anf. 10 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Detta är en dagordningspunkt där det ska göras en lägesuppdatering när det gäller aktuella säkerhetshot mot EU och hur medlemsstaternas säkerhets- och underrättelsetjänster ska samarbeta för att möta dessa hot. Denna lägesuppdatering kommer att ges av Säpochefen Charlotte von Essen i hennes egenskap av ordförande i Counter Terrorism Group. Detta hänger ihop med dagordningspunkt 10, och den kommer vi väl till.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Med stor sannolikhet kommer vi till punkt 10 efter punkt 9, men vi är på punkt 9 nu!

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 10, Bekämpning av våldsbejakande extremism och terrorism. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 12 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Dessa punkter hänger som sagt ihop. Detta blir en påfart till en bredare diskussion om dessa frågor bland ministrarna.

Under denna dagordningspunkt ska det ske en diskussion om vilka utmaningar som EU står inför när det gäller hotet från våldsbejakande extremism och terrorism samt åtgärder för att möta dessa hot. Det har tagits fram ett diskussionsunderlag. I detta underlag konstateras att det främsta hotet mot EU fortsatt består av hotet från våldsbejakande islamistisk extremism men att ett flertal medlemsstater under de senaste åren även har identifierat ett ökat hot från våldsbejakande högerextremism.

I dag möter vi alltså ett mer komplext hot än tidigare – det kommer både från terroristorganisationer, från ensamagerande individer och från ledarlösa nätverk. Misstro mot myndigheter utnyttjas av aktörer som vill skada vårt demokratiska samhälle. I pandemins spår har olika antistatliga rörelser, desinformation och olika polariserande krafter vuxit i styrka i många medlemsstater.

De ensamagerande aktörerna är ofta unga och har radikaliserats online. Inte sällan finns det också en bild av psykisk ohälsa. Digitala plattformar och ny teknik gör det möjligt för individer som geografiskt är långt ifrån varandra att gå ihop i olika digitala gemenskaper. I de underlag som kommer från vår egen säkerhetstjänst ser vi att spridning av konspirationsteorier främjas i dessa sammanhang och att det förekommer antisemitiska inslag och våldsförhärlikande propaganda.

Våldsbejakande extremism och terrorism, oavsett vilken ideologi som åberopas, utgör förstås ett hot mot medborgarnas säkerhet och mot vårt demokratiska samhälle. Det måste bekämpas med alla de medel som är förenliga med den demokratiska rättsstatens principer.

Jag vill säga någonting om vad vi har gjort från det svenska ordförandeskapets sida under vårterminen. Det har bland annat gjorts en översyn av EU:s arbete mot våldsbejakande högerextremism med förslag på riktningen för detta arbete framöver.

I centrum för de fortsatta ansträngningarna står den digitala utvecklingen och arbetet med att motverka radikaliserings- och rekryteringsaktiviteter på nätet. Vi vet att dessa extremister och terrorister verkar gränsöverskridande, och internationellt erfarenhetsutbyte är förstås helt avgörande för att man ska uppnå resultat.

Jag vill också nämna att det svenska ordförandeskapet i mitten av mars bjöd in över 140 experter på våldsbejakande extremism och terrorism till en konferens för att diskutera dessa utmaningar. Experterna kom från EU. Viktiga samarbetsländer som USA, Norge och Storbritannien var med. Väldigt mycket av diskussionerna kretsade kring sociala medier och digitala plattformar och hur de påverkar spridningen av de föreställningar som leder fram till olika typer av våldsdåd. Det skedde också en diskussion om hur olika yrkesverksamma inom socialtjänsten, brottsbekämpande myndigheter och så vidare kan få nationellt stöd när det gäller att utveckla kunskap, erfarenhetsutbyte och så vidare, inte minst när det gäller digitala plattformar och förebyggande insatser.

Anf. 13 MATTIAS VEPSÄ (S):

Jag tackar statsrådet för föredragningen.

I det diskussionsunderlag som finns bifogat ligger tyngdpunkten på kampen mot högerextremismen. Det ska diskuteras huruvida man behöver ta särskilda steg för att till exempel kunna komma åt tillgångar hos extremister eller terrorister på högerkanten.

I sak delar vi regeringens uppfattning att all våldsbejakande extremism och terrorism, oavsett ideologi, ska bekämpas. Men som jag har förstått det var temat här också att förstå det växande hotet från högerextremismen. Jag tycker inte att man behöver titta längre än mot Tyskland för att förstå hur farlig högerextremismen är. Där har det gjorts tillslag på tillslag mot Reichsbürger-rörelsen, som verkar ha haft långtgående planer på en statskupp. Det finns nätverk ända in i den högsta militärledningen, polisledningen och det tyska parlamentet via Alternativ för Tyskland. Det finns alltså misstankar om parlamentariska kopplingar till denna extremistmiljö.

Precis som statsrådet sa har vi de senaste åren sett hur konspirationsteorier saluförs inte bara online i nätets mörka delar utan också ganska öppet av diverse företrädare runt om i Europa som faktiskt

har tunga politiska uppdrag i öppna demokratiska partier. Jag undrar om regeringen skulle kunna ta med sig just det som står. Hur tänker regeringen i denna fråga? Behövs det inte en fördjupad diskussion om att komma till rätta med den växande högerextremismen? Hur ser regeringen på att lyfta in detta i ståndpunkten på något sätt?

2022/23:42
2 juni

Anf. 14 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Jag tackar för en viktig fråga.

Om man ser det över tid och tänker strategiskt på frågorna är det naturligtvis utomordentligt viktigt att följa alla relevanta hot i fråga om terrorism och våldsbejakande extremism både mot Sverige som land och mot Europa, eller för den delen mot vår del av världen i bredare bemärkelse.

Om vi sträcker ut tidsperspektiven och förankrar analysen i relevanta underlag från våra egna myndigheter kan vi se att det framför allt är tre hot som, över längre tid, har varit i fokus: våldsbejakande högerextremism, våldsbejakande islamism och autonom vänster. Sett till var vi befinner oss nu kan man säga att den autonoma vänstern har glidit lite ur bilden. Hoten uppfattas framför allt komma från islamistiskt håll och från högerextremt håll. Jag tror att vi klarar av att hantera båda dessa perspektiv.

Det är helt riktigt, som Mattias Vepsä tog upp, att det tyska tillslaget mot Reichsbürger rörelsen avslöjade inte bara en konspiration utan en välorganiserad rörelse med långtgående ambitioner att tränga in och ta över den tyska staten.

Det är klart att stormningen av Kapitolium, motsvarande händelse i Brasilien och hela kontexten kring detta är naturligtvis något som också vi ska ta på stort allvar.

På min vakt har det även skett ett tillslag i Sverige när man aktualiserade bestämmelsen om olovlig kårverksamhet, som väl inte tillämpats på flera decennier. Eftersom det är en pågående förundersökning är det för tidigt att säga någonting om vad detta leder till. Jag ville bara säga det för att bekräfta att det inte råder någon som helst tvekan om att det här är ett hot som ska tas på allvar. Jag upplever också att vi har lyft upp det väldigt systematiskt under ordförandeskapet.

Samtidigt får det inte tränga ut vårt fokus på det andra hotet, som är väldigt påtagligt. Man kan nog säga att det har stått på hög kant i väldigt hög grad bara under de senaste månaderna, nämligen hotbilden från våldsbejakande islamistisk extremism.

Det strategiska måttet för terrorhot är ju en femgradig skala. Det förhöjda terrorhotet mot Sverige är en trea. Där har vi legat under en längre tid. Men när Säkerhetspolisen i januari kalibrerade retoriken konstaterade man att Sverige har gått från att vara ett legitimt mål för terror till att vara ett prioriterat mål för terror.

Vi talar då framför allt om hotet från våldsbejakande islamism. Två frågor har drivit det: dels koranbränningarna, dels desinformationskampanjen mot den svenska socialtjänsten, det vill säga att den svenska staten tar muslimska barn. Dessa konspirationsteorier har varit väldigt drivande.

Ni känner till att det gjordes ett tillslag i Strängnäs mot ett antal personer som hade rest in i Sverige och som misstänks ha förberett ett terrordåd i Sverige. Och så sent som förra veckan gjordes ett tillslag i

Tyskland mot ett antal individer som påstås eller misstänks ha planerat ett terrordåd i Sverige mot svenska kyrkor i ljuset av koranbränningarna.

Utan att alls invända mot Mattias Vepsås analys av betydelsen av att hålla i ett fokus på högerextremismen tror jag att det är utomordentligt viktigt att vi orkar hålla flera bollar i luften samtidigt. Här och nu och för svensk räkning är det nog framför allt de våldsbejakande islamisterna som as we speak riktar ett hot mot Sverige.

Anf. 15 MATTIAS VEPSÅ (S):

Jag tackar ministern för ett fördjupat svar. Det är nästan som att vi upprepar vårt möte på samma tema i kammaren för några veckor sedan.

(Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M): Jag har exakt samma känsla.)

Jag uppskattar verkligen engagemanget.

Låt mig återgå till saken. I diskussionsunderlaget finns ändå en frågeställning huruvida man ser behovet av att skärpa lagstiftningen. Det är möjligt att vi inte behöver skärpa vår lagstiftning, men det känns som att andra länder behöver skärpa sin för att komma till rätta med tillgångarna hos de högerextrema nätverken. Det kanske också är en diskussion som vi kan dra lärdom av.

Jag har inte samma säkerhetsklassning och har därför inte tagit del av exakt den information som Gunnar Strömmer har fått av Säkerhetspolisen, men öppna källor och rapporter och den kunskap som finns säger att när den islamistiska extremismen ökar växer också den våldsbejakande högerextremismen. De är två grenar av terrorn som nårs av varandra.

Min oro är att vi bara ser den ena delen. Det är viktigt att vi ser båda delar.

I underlaget som ska diskuteras finns det, som jag har förstått det, en hel del lagstiftning på plats för kampen mot våldsbejakande islamism. Det finns också en hel del kunskap om detta, eftersom vi har ett 20-årigt fokus – ända sedan ”nine eleven” – i den globala kampen mot terrorismen.

Jag tycker att regeringen skulle kunna bidra till diskussionen och tydligt se den punkten på dagordningen. Stort tack för svaret ändå!

Anf. 16 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Jag har egentligen inget att tillägga men vill bekräfta att det är viktigt att hålla fokus på båda dessa rörelser och för den delen även andra rörelser som kan utgöra ett terrorhot mot Sverige och Europa.

Anf. 17 MATTIAS VEPSÅ (S):

Vi står fast vid att man borde förtydliga på det sätt som jag har föredragit här. Vi har alltså en avvikande ståndpunkt i den del som jag har lyft.

Anf. 18 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag ansluter till den.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns en likalydande avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Därmed finns det stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 11, Tillgång till uppgifter för effektiv brottsbekämpning/”going dark”, som är en lägesrapport och informationspunkt.

Anf. 21 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Tillsammans med Ukrainafrågorna har detta varit det mest centrala greppet på mitt område under detta halvår. Det handlar om att rikta EU-samarbetets fokus mot den grova organiserade brottsligheten och kampen mot den.

Under rubriken ”Going dark” har vi särskilt drivit frågan om de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till digital information. Diskussionen inleddes redan vid det informella RIF-mötet i Stockholm i januari. Där fick vi ett väldigt starkt stöd från alla andra ministrar att fortsätta arbeta vidare med frågan. När vi ses nästa vecka avser Sverige att komma tillbaka till diskussionen och informera om det arbete som har skett sedan januari och vilka frågor som har hanterats inom ramen för kommittén för inre säkerhet.

Sverige har som ordförandeland föreslagit att man ska skapa en högnivåexpertgrupp som ska ledas av ordförandeskapet och kommissionen. Gruppen ska samla berörda aktörer från olika sektorer och ska arbeta med operativa utmaningar för brottsbekämpningen i frågor om tillgång till digital information. Det handlar framför allt om kryptering och datalagring. Gruppen ska arbeta under ett års tid och ska presentera rekommendationer för tillgången till information där brottsbekämpande syfte kan stärkas. Gruppens första möte planeras att hållas den 19 juni.

Det här är förstås ett sätt för oss att säkerställa att fokus på arbetet mot den grova organiserade brottsligheten hålls i också efter den tidpunkt då vi släpper ifrån oss ordförandeklubban i rådet. Vi har också erbjudit oss att vara en mycket drivande aktör i expertgruppen, vilket jag upplever har kvitterats med värme, även om vi lämnar över ordförandeklubban till kommande ordförandeskap.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 12, Rysslands angrepp mot Ukraina, och börjar med dagordningspunkt 12 a, Konsekvenser för den inre säkerheten, som är en lägesrapport och informationspunkt.

Anf. 23 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Dagordningspunkten är en uppdatering av vad som görs för att hantera risker för den inre säkerheten, som en konsekvens av Rysslands aggression mot Ukraina. EU:s åtgärder på området omfattar samarbeten och stöd till både Ukraina och Moldavien.

Vid mötet förväntas rådet bli informerat om hur dialogen med Ukraina går när det gäller den inre säkerheten. Denna dialog omfattar ett antal distinkta frågor: gränssäkerhet, vapensmuggling, våldsbejakande utländska stridande och övriga säkerhetsrisker. Exempelvis stöder EU upprättandet av ett vapenregister i Ukraina. Europol och Ukraina har utökat informationsutbytet om skjutvapen. Frontex genomför olika utbildningsinsatser för att öka förmågan att upptäcka skjutvapen.

Kommissionär Ylva Johansson förväntas nästa vecka informera om sitt senaste besök i Kiev, som hade fokus just på dessa frågor, och om arbetet i EU:s stödcentrum för inre säkerhet och gränsförvaltning i Moldavien. Arbetet i detta stödcentrum fokuserar bland annat på vapensmuggling, människosmuggling, människohandel och återvinning av tillgångar.

EU har också upprättat en civil krishanteringsinsats i Moldavien som ska bidra till att stärka moldaviska krishanteringsstrukturer och öka motståndskraften mot olika hybridhot.

Jag kan passa på att nämna att jag nästa vecka kommer att träffa Moldaviens inrikesminister Ana Revenco för att diskutera dessa frågor.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Jag vill som ordförande själv göra ett tillägg. Jag tror att det är otroligt viktigt att man från EU:s sida ser kopplingen mellan Moldavien och Ukraina. Det är oerhört värdefullt att, som justitieministern just gjorde, betona Moldaviens utsatthet, vilket också belystes vid gårdagens stora toppmöte i Chişinău. All solidaritet med Moldavien som ett led i solidariteten med Ukraina!

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 15, Övriga frågor. Det finns tre underpunkter, a, b och c. Jag ger justitieministern ordet för att samlat beröra dessa övriga frågor.

Anf. 25 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Jag börjar med dagordningspunkt 15 b. Den 20–21 juni representerar det svenska ordförandeskapet rådet vid ett ministermöte mellan EU och USA om rättsliga och inrikes frågor. Vid rådsmötet nästa vecka kommer vi att informera om dagordningen för detta möte. Den innehåller diskussionspunkter om samarbetet kring Rysslands anfallskrig mot Ukraina, terrorismbekämpning, informationsutbyte, organiserad brottslighet och viseringsreciprocitet. Detta möte kommer som sagt att äga rum i Stockholm strax före midsommar.

Låt mig gå över till dagordningspunkt 15 c, Det kommande ordförandeskapets arbetsprogram. Här förväntar vi oss att det spanska inkommande ordförandeskapet ska informera om sitt arbetsprogram. Vi som regering avser kort och gott att lyssna och ta del av informationen.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Alldeles korrekt hade justitieministern bara dagordningspunkterna 15 b och c. Maria Malmer Stenergard har 15 a, och hon kommer efter justitieministern. Ledamöterna kan alltså spara de frågor som de har angående 15 a.

Vi tackar för informationen.

Anf. 27 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Vi går nu över till fredagens möte då vi har lämnat inrikesministrarna bakom oss och samlar justitieministrarna. Fredagen kommer bli ett fyrverkeri av olika akter som har förts framåt och i mål på vår vakt.

Jag förstår att en regering gärna vill ta åt sig hela äran – man kan väl inte utesluta att det har funnits ett visst politiskt handlag i hantering av frågorna – men jag vill passa på och säga att den svenska förvaltningen levererar förhandlingsorganisationer som är enastående.

Skälet till att vi nu kommer att kunna redogöra för en enorm lista av förhandlingsframgångar på fredag har att göra med dels detta, dels med tajmningen för ordförandeskapet. Vi ligger vid en tidpunkt i femårscykeln som har gjort att det har varit ett väldigt tryck i förhandlingarna. Folk har fattat att det är nu eller aldrig.

Det finns alltså en rad olika skäl: lite politiskt handlag, en väldigt skicklig förhandlingsorganisation och tajmningen i femårscykeln. Det gör att det kommer att vara väldigt roligt att få återrapportera alla framgångar på fredag.

Låt mig börja det första, det så kallade anti-SLAPP. Kommissionen presenterade ett direktivförslag i april 2022 som syftar till att motverka användandet av rättsprocesser som ett verktyg för att tysta eller avskräcka från deltagande i den offentliga debatten, ibland kallat munkavleprocesser. Sverige välkomnade redan initialt syftet med förslaget.

Vad förslaget innehåller är i huvudsak rättegångsregler. Förslaget är tillämpligt på olika civilrättsliga anspråk som har gränsöverskridande följder. Det är så vi får in det i EU-sammanhanget.

En ledstjärna i förhandlingarna har varit att direktivet ska erbjuda ett starkt skydd mot den här typen av munkavleprocesser. Samtidigt rör förslaget centrala nationella rättegångsregler. Därför har det krävts väldigt noggranna avvägningar i förhållande till viktiga frågor som rätten till domstolsprövning. Det betonades också väldigt mycket av medlemsstaterna när förslaget diskuterades på ministerrådet i december. Det skapade ramen för förhandlingen.

I det ljuset har det gjorts vissa ändringar i förhållande till kommissionens förslag. Om jag ska ta en konkret fråga finns en bestämmelse om tidigt ogillande av talan. Den bestämmelsen har förtydligats.

Det fanns bestämmelser som definierar vad gränsöverskridande följder är för någonting. Den bestämmelsen har utgått. Det ligger helt i linje med hur det ser ut i många andra civilrättsliga instrument.

Det fanns en artikel om skadeståndsansvar som också har utgått. Där har det funnits en väldigt bred samsyn att den frågan faller utanför den rättsliga grunden för direktivet.

De skarpaste verktygen i det ursprungliga förslaget finns kvar. Det är det centrala här. Det är vad vi har värnat i förhandlingen.

Det gäller bland annat, som jag har nämnt, möjligheten att tidigt ogilla en talan. Men det gäller även bestämmelserna om att kunna ställa säkerhet

för rättegångskostnader, böter för rättegångsmissbruk och skydd mot den typ av munkavleprocesser i länder som är utanför EU.

Sammantaget bedömer vi att förslaget upprätthåller balansen mellan å ena sidan ett starkt skydd genom hela rättegången och å andra sidan rätten till domstolsprövning.

För svensk del, även om vi har haft ordförandehatten på oss, har det ändå varit viktigt att direktivet inte inverkar negativt på vår tryck- och yttrandefrihetsrättsliga reglering. Det har också säkerställts genom särskilda skrivningar i direktivtexten.

Nu ska detta tas upp nästa vecka på RIF-rådet. Då ska vi anta en allmän riktlinje. Det föreslår regeringen att Sverige ska ställa sig bakom.

Anf. 28 MATTIAS VEPSÄ (S):

Tack för en utmärkt föredragning! Jag hörde samma ord i dag som i går när vi ställde en fråga om att ledstjärnan har varit ett starkt skydd för yttrandefriheten.

Jag tänkte lite grann upprepa frågan från utskottet i går. Jag vill höra vilket svar som ministern har på den oro och kritik som finns från Journalistförbundet, Civil Rights Defenders och Tidningsutgivarna, som ändå är tunga spelare på området.

Det finns en oro för att man inte ska få en ekonomisk kompensation om man blir utsatt för de här rättegångarna. Det finns också en oro när det gäller det du säger för att det inte alls kommer att få effekten att värna yttrandefriheten, informationsutbytet och möjligheten att skriva sina artiklar och göra sitt jobb.

Jag tänker att ministern är medveten om just den här oron. Jag undrar hur regeringen har resonerat om det och hur ministern ser på den kritiken. Kommer förslaget att värna yttrandefriheten på det sätt som du nu föredrog?

Anf. 29 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Tack för föredragningen! Jag hade samma frågor som redan har framställts. Jag vill kanske vara lite tydligare i ett stycke. Om Sverige inte hade haft ordförandeskapet, hade vi då mycket hårdare drivit ett starkare skydd? Nu är det lite urvattnat som det har blivit.

Anf. 30 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Jag noterade också att det kom en del synpunkter. Det var någon ideell organisation som ägnar sig åt bland annat mediefrågor och pressfrihet som lyfte frågan i debatten för några veckor eller någon månad sedan.

När det blir den typen av diskussioner kan man inte sällan känna att det finns ett visst fog för det och så vidare. Men i det konkreta fallet håller jag inte med.

Jag tror att man ska ha klart för sig att det är en balans mellan legitima intressen. Å ena sidan vill vi skydda särskilt skyddsvärda personer, till exempel journalister, från att bli utsatta för processer som bara har till syfte att störa, skrämma, stänga ned och ekonomiskt dränera. Å andra sidan är rätten att få en domstolsprövning också utomordentligt central. Det är skydd av rättigheter enligt Europakonventionen, EU-stadgan och vår egen grundlag. Det gäller att hitta en balans mellan det.

Vi vill inte att domstolar bara på volley ska avfärda stämningsansökningar. I stämningsansökan kan det ligga legitima frågor som förtjänar en rättslig prövning. Man måste hitta en modell som balanserar de båda intressena.

Det uppfattar jag har varit en ledstjärna för Sverige. Det har legat i korten i de instruktioner som den svenska regeringen har haft med sig in från det här sammanhanget.

När det gäller tryck- och yttrandefrihetsfrågorna gäller det vår egen reglering. Det speglar också en annan sak. När man gör detta på EU-nivå måste man också utforma det på ett sådant sätt att det samspelar med nationell lagstiftning. Det gäller alla de frågor som Mattias Vepsä berör här. Det är domstolsprövning, skadestandsfrågor, förhållandet till yttrandefrihetsskyddet och enskilda medlemsstater.

Jag skulle vilja säga att det inte har varit en fråga om riktning och egentligen inte om effekt. Det handlar snarare om att skapa en reglering som, för att använda ett lite slarvigt uttryck, lirar med nationell lagstiftning för att man ska kunna få en ordentlig effektivitet i det skydd som nu tillkommer genom initiativet.

Jag tycker att man också kan ha med sig att andra, exempelvis internationella sammanslutningar av advokater, verkligen har välkomnat den balans som har uppnåtts i förslaget. Det är aktörer som också står upp för fri- och rättighetsskyddet och rättssäkerheten.

Jag uppfattar det så, för att svara på den senare frågan: Hade vi agerat annorlunda om vi inte hade varit ordförande? Vi hade anslutit oss till den breda krets av likasinnade demokratiska rättsstater som har drivit förslaget till den här balanspunkten.

Det kommer att tillföra ett effektivt skydd för individer och yrkesgrupper som kan vara särskilt utsatta för den här typen av munkavleprocesser. Det gäller inte minst för att det utformas rättsligt tekniskt på ett sådant sätt att det kommer att kunna fungera på ett effektivt sätt i relation till de nationella rättsordningarna.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Nästa är dagordningspunkt 17, Direktivet om ändring av direktiv 2011/36/EU om förebyggande och bekämpande av människohandel och om skydd av dess offer. Det är en beslutspunkt.

Anf. 32 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Det nu gällande människohandelsdirektivet antogs 2011. Det innehåller minimiregler när det gäller definitionen av vad som ska utgöra straffbelagd människohandel och påföljder på området. Det innehåller också olika bestämmelser om bland annat utredning och lagföring av människohandelsbrott och hjälp, stöd och skydd för brottsoffer.

I december 2022 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om ändring i direktivet. Kommissionens bedömning var då att det tidigare direktivet i huvudsak hade fungerat väl men att det fanns behov av vissa ytterligare åtgärder. Man har också föreslagit några förändringar i det befintliga direktivet.

Förhandlingen inleddes i januari under vårt ordförandeskap. Nu har vi ett omarbetat direktiv som kan accepteras av medlemsstaterna. Där finns bland annat straffrättsliga bestämmelser om att exploateringsformerna tvångsåktenskap och illegal adoption ska läggas till i bestämmelsen om människohandelsbrott och att användandet av tjänster som är ett resultat av utnyttjande genom människohandel ska kriminaliseras.

Det finns också förslag på andra åtgärder. Det gäller till exempel att medlemsstaterna ska förpliktas att inrätta en eller flera vidarelussningsmekanismer som syftar till att i ett tidigt skede identifiera brottsoffer och ge hjälp och stöd till medlemsstaterna att utse en eller flera kontaktpunkter för vidarelussning av brottsoffer.

Det omarbetade direktivförslaget har utformats så att det inte avviker från liknande reglering i andra straffrättsliga instrument. Vi uppfattar att bestämmelserna ha fått en ändamålsenlig utformning.

Regeringen välkomnar den utformningen, och vi avser att ställa oss bakom ordförandeskapets förslag till en allmän riktlinje.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Nästa är dagordningspunkt 18, Direktiv om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Det är en beslutspunkt.

Anf. 34 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Det här direktivet, som ni väl känner till, syftar till att skapa ett gemensamt regelverk inom EU för att bekämpa våld mot kvinnor och våld i nära relationer på ett effektivt sätt.

Kommissionen lade fram ett förslag som innehåller åtgärder inom flera olika områden. Det handlar om brott som bland annat våldtäkt, kvinnors könsstympning, nätstalkning, nattrakasserier, stöd och skydd för brottsoffer, tillgång till rättslig prövning, förebyggande åtgärder och också samordning och samarbete mellan myndigheter. Det är ett väldigt omfattande och väldigt detaljerat direktiv.

Den första genomgången av förslaget till direktiv skedde under först Frankrikes och sedan Tjeckiens ordförandeskap. Då framfördes olika invändningar från medlemsstaterna när det gäller den rättsliga grunden för olika inslag i förslaget. Man hade också väldigt omfattande och väldigt detaljerade synpunkter på direktivets innehåll i olika delar.

Sedan har rådets rättstjänst lämnat ett skriftligt yttrande under hösten. Då bedömde de att övervägande skäl talade för att våldtäkt inte omfattas av den rättsliga grunden för materiell straffrätt inom EU.

Sedan har vi under vårt ordförandeskap sett till att det har tagits fram olika omarbetade texter. De har presenterats och diskuterats i rådsarbetsgruppen under våren.

Det har varit väldigt intensiva förhandlingar och, som det heter, starka viljor som drar åt delvis olika håll. Nu har vi i varje fall kommit till en punkt där vi har ett omarbetat direktiv som kan accepteras av en majoritet av medlemsstaterna.

Det finns en risk även på den här punkten att ett sådant direktiv kan komma i konflikt med svensk grundlag. Det har varit viktigt för oss att

hantera den risken. Vi har fått in en särskild artikel som säkerställer att direktivet inte ska få påverkan på vår grundlag.

Det har också säkerställts att utformningen av direktivet inte kommer i konflikt med grundläggande principer om domstolarnas självständighet eller fri bevisföring.

Även de övriga bestämmelserna i direktivet menar vi har fått en ännu mer ändamålsenlig utformning. Det handlar inte minst om att utforma det på ett sådant sätt att man fortfarande respekterar hur den offentliga förvaltningen organiseras i olika medlemsstater.

När det gäller bestämmelsen om våldtäkt instämmer en övervägande andel av medlemsstaterna i rättstjänstens bedömning att det saknas rättslig grund för det brottet. Det brottet finns därför inte kvar i det omarbetade förslaget.

Man kan också ha med sig att om man ska ändra bedömningen av vad som ingår eller inte ingår i den rättsliga grunden måste alla vara överens på straffrättens område, och så är det inte här.

Det omarbetade direktivet som ska tas upp för beslut om allmän riktlinje är verkligen ett resultat av ett väldigt hårt arbete från alla inblandade parter. Vi välkomnar utformningen av det omarbetade direktivet.

Det är en stor framgång för Sverige att vi har lyckats samla tillräckligt många länder för att kunna gå fram med det. Vi avser att ställa oss bakom ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje.

Anf. 35 JACOB RISBERG (MP):

Tack, Gunnar Strömmer, för en bra föredragning! Det är en jätteviktig fråga. Jag har ingen avvikande ståndpunkt vad gäller den svenska linjen.

Vi satt nyss och diskuterade punkt 16 om direktivet mot strategiska rättsprocesser för att förhindra offentlig debatt. Jag kom att tänka på ett seminarium som var för ett par veckor sedan med Nätverket Gömda kvinnor.

Där uppstår problemet väldigt ofta att det finns strategiska rättsprocesser mot många brottsutsatta kvinnor. Vi fick höra om fall där kvinnor under sju års tid i åtta omgångar har dragits inför rätten vad gäller umgängesrätt och vårdnadstvister.

Den typen av ekonomiskt stöd har inte dessa kvinnor att kunna driva dessa rättsprocesser. Det kan också vara många andra frågor. Det gäller till exempel bodelning där man inte heller har rättshjälp. Det ser väldigt olika ut i olika EU-länder fick vi veta. Där har Tyskland kommit mycket längre vad gäller just stödet till dessa kvinnor än vad vi har gjort i Sverige vad gäller just rättshjälpen.

Jag skulle vilja skicka med justitieministern det i de här frågorna. Vi har till exempel program för avhoppare från kriminella gäng där man kan få en hel del rättshjälp och så vidare. Vad gäller brottsoffer i dessa tvister och våldsutsatta kvinnor ligger vi långt efter. När vi nu ger stöd till journalister och avhoppade gängkriminella får vi inte glömma dessa brottsoffer.

Anf. 36 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Det är väldigt tråkigt att det väldigt allvarliga brottet våldtäkt, som verkligen är en del av mäns våld mot kvinnor, inte kan ingå. Jag förstår också att det i detta läge är omöjligt för Sverige att driva det, så

2022/23:42

2 juni

jag kan inte göra mycket annat än att ställa mig bakom regeringens förslag till ständpunkt. Men jag vill ändå framföra den åsikten.

Jag tänkte också samma sak som Jacob Risberg: Det står en hel del här om brottsoffers rätt till stöd och skydd, och där brister det väldigt mycket i Sverige i dag. Jag hoppas att Sverige kommer att bli mycket bättre på att stödja brottsoffer i samband med mäns våld mot kvinnor.

Anf. 37 MATTIAS VEPSÄ (S):

Tack för föredragningen! Jag instämmer i det som tidigare sagts och behöver egentligen inte förlänga detta. Dock har jag en fråga. Vi hade detta uppe i utskottet, och då fick vi också höra om bedömningen, den rättsliga grunden i förslaget. Det finns ju flera instanser där. Vi har både parlamentet och kommissionen, som gör en lite annan bedömning. Jag förstår att det är en komplex förhandlingssituation.

Våldtäktslagstiftningen ser också väldigt olika ut runt om i EU. När det ursprungliga förslaget presenterades var det välkommet att just våldtäktsdelarna låg med, och vi tycker också, precis som tidigare har sagts, att det är väldigt tråkigt att de nu är borttagna.

Egentligen är väl frågan om det är en strikt rättslig bedömning eller om det finns en politisk bedömning för att tillgodose andra politiska majoriteter i EU, så att säga. Har regeringen vägt in det i förhandlingarna? Det kan vara intressant att veta.

Anf. 38 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Jag tar den sista frågan först. I grund och botten är det en rättslig bedömning. Sedan kan man naturligtvis säga att det rättsliga och det politiska hänger ihop, men det hade behövts en samstämmig politisk uppfattning hos alla medlemsstater för att komma runt detta. När den inte finns får man falla tillbaka på rådets rättstjänst, och det är vad vi har gjort.

Sedan är det helt riktigt: Nu är detta en allmän riktlinje i ministerrådet, och man kan förutsätta att även rättsliga argument som talar för en annan tolkning kommer att föras fram i den fortsatta diskussionen. Men från vårt håll har det handlat om att vila i en rättslig bedömning.

Det råder ingen tvekan om att alla frågor som lyfts fram i detta och många andra sammanhang är utomordentligt angelägna. Sedan uppkommer alltid frågan på vilken nivå det ska regleras. Är det nationellt, eller är det inom EU? Det är en väldigt legitim diskussion.

För att anknyta till de två föregående frågeställarna är det naturligtvis så att det aktualiseras en massa frågor som vi i grund och botten kan ta stort ansvar för nationellt, och det gäller inte minst brottsofferskyddet. I sådana processfrågor som ni tog upp, som vårdnadstvister och bodelningstvister, finns det ändå ganska mycket som tyder på att processer används på ett strategiskt sätt mot den svagare parten. Detta är vi på, inte minst pådrivna av riksdagen att hantera de frågorna nationellt. Vi tittar gärna på andra länder som Tyskland och tar också gärna på oss att driva på i våra mellanstatliga utbyten med andra länder och försöka få även andra länder att vässa sitt brottsofferskydd. Men vi ska göra vår egen läxa först.

Då kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 19, Direktivet om fastställande av brottsrekvisit och påföljder med avseende på överträdelser av unionens restriktiva åtgärder. Det är en beslutspunkt.

Anf. 40 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Detta har vi varit inne på tidigare i vårt utbyte. Kommissionen lämnade i december ett förslag på området som handlade om straffrättslig EU-lagstiftning för att kunna följa upp överträdelser av olika EU-sanktioner. Det har varit prioriterat för oss att driva den frågan framför oss, och vi är mycket glada över att nu ha kunnat samla medlemsstaterna till en samsyn om en miniminivå för hur överträdelser av EU-sanktioner ska regleras straffrättsligt.

Låt mig bara helt kort nämna de viktigaste sakfrågorna. Det rör definitionerna, hur de relevanta brotten ska beskrivas, och olika påföljds- och sanktionsnivåer för både fysiska och juridiska personer. Det har funnits några delar som varit problematiska för svensk del, till exempel ett krav på att böter och fängelse ska kunna dömas ut samtidigt. Återigen handlar det om hur detta ska samspela med de nationella rättsordningarna. De delarna finns inte längre kvar i det omarbetade direktivet. Nu ska det tas upp för beslut om allmän riktlinje, och vår ståndpunkt är att ställa oss bakom ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje.

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 20, Direktivet om återvinning och förverkande av tillgångar. Det är en beslutspunkt.

Anf. 42 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Detta är ett utomordentligt viktigt direktiv. Det samspelar också med motsvarande lagstiftningsprocesser nationellt. Enkelt uttryckt handlar det om effektivare verktyg för att ta brottsvinsterna från den organiserade brottsligheten.

Jag har tidigare nämnt att det finns ett kommissionsförslag från maj 2022 på området. Det här förslaget har förhandlats i rådsarbetsgrupp sedan juni 2022. Vi har liksom skruvat upp tempot i förhandlingarna. Fokus har legat på tillämpningsområdet för direktivet. Det finns bestämmelser om spårning och identifiering av tillgångar. Det finns en fråga om förverkande av omotiverad förmögenhet.

Vi har lyckats få fram en kompromisslösning som medlemsstaterna har kunnat acceptera. Vi bedömer också att de ändringar som gjorts är ägnade att göra regleringen ännu mer effektiv än vad den var i sitt ursprungliga skick. Det tycker vi är en stor framgång för ordförandeskapet. Vi välkomnar alltså utformningen av direktivet och avser att ställa oss bakom ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 21, Övriga frågor – Aktuella lagstiftningsförslag. Det är en informationspunkt.

Anf. 44 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Det är kort sagt en informationspunkt. Det finns inget särskilt att lyfta fram i dag. Jag får hänvisa till det skriftliga underlaget.

Anf. 45 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går till dagordningspunkt 22, Europiska åklagarmyndigheten (Eppo). Det är en informationspunkt.

Anf. 46 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Den europeiska chefsåklagaren Laura Kövesi kommer att lämna en lägesrapport över verksamheten i Eppo, helt enkelt.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går till dagordningspunkt 23, Rysslands angrepp mot Ukraina: utredning och lagföring av överträdelser av EU:s restriktiva åtgärder. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 48 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Detta är förstås ett utomordentligt centralt tema för hela ordförandeskapet även på vårt område. Vad det i grund och botten har handlat om är hur genomförandet av sanktioner mot Ryssland och Belarus ska kunna bli så effektivt som möjligt. Förslagen i direktivet om att kriminalisera sanktionsöverträdelser och kringgåenden av sanktioner samt frågan om förverkande och återvinning av tillgångar är särskilt viktiga verktyg. Som jag nämnde är vår plan att lämna ett förslag till allmän riktlinje på mötet på fredag.

För att denna typ av kriminalisering och förverkande ska vara effektiv är det oerhört viktigt att man upptäcker, utreder och väcker åtal för brotten. Kommissionen har konstaterat att det ser väldigt olika ut i olika länder på den punkten. Syftet med dagordningspunkten är att få medlemsstaterna att vara med, redogöra för sina erfarenheter och informera om hur de nationella myndigheterna arbetar på dessa områden.

Enkelt uttryckt kan man säga att vi har med dagordningspunkten för att säkerställa att det på marknaden finns en organisation, en struktur och en resurssättning som gör att de nya verktygen också kan få fullt genomslag i praktiken.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 24, Rättsliga aspekter av kampen mot organiserad brottslighet: effektiva utredningar och grundläggande rättigheter. Det är en diskussionspunkt.

2022/23:42
2 juni

Anf. 50 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Jag forcerar lite, för jag ska snart vara i kammaren i en interpellationsdebatt. Det ska man också respektera.

Jag kan bara konstatera att vi har valt att ha den informella lunchdiskussionen med ministrarna om avvägningen mellan rättssäkerhet och personlig integritet å ena sidan och effektiv brottsbekämpning å den andra. Jag tror att det är ett tema som vi känner oss välbekanta med även här hemma. Det är onekligen en stor och central fråga också hos alla andra medlemsstater och på EU-nivå. Jag återkommer gärna och berättar om utfallet av detta.

Anf. 51 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Bara väldigt kort, som medskick: Jag hoppas verkligen att Sverige står upp för personlig integritet i den diskussionen – väldigt, väldigt tydligt.

Anf. 52 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Vi står upp för både den effektiva brottsbekämpningen och den personliga integriteten.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Då kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 26, EU:s anslutning till Europakonventionen. Det är en informationspunkt.

Anf. 54 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Jag vill egentligen bara säga att vi har kommit väldigt långt på den här punkten och avslutat viktiga förhandlingar med Europarådet. Det är en stor framgång. Nu ska det bara lösas ut några återstående frågor. Jag kan hänvisa till det skriftliga underlaget.

Anf. 55 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Då har vi avslutningsvis dagordningspunkt 27, Övriga frågor.

Anf. 56 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Den ena punkten har jag redan nämnt, nämligen EU–USA-mötet i Stockholm före midsommar. Den andra punkten är en konferens som anordnas i Riga i september och rör Ukraina.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Därmed tackar vi justitieministern och hans medarbetare för deras deltagande vid dagens EU-nämnd. Vi önskar lycka till med kommande interpellationsdebatter och önskar en trevlig helg när den inträder.

2022/23:42
2 juni

Anf. 58 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):
Tusen tack och detsamma!

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Maria Malmer Stenergard med medarbetare välkomna till dagens EU-nämnd.

Vi går direkt in på materien: Återrapport från mötet i rådet den 9–10 mars 2023. Finns det något att tillägga muntligt till det skriftliga?

Anf. 60 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Vid RIF-rådets möte den 9–10 mars diskuterades framtidens viseringspolitik. Diskussionen fokuserade på hur de nuvarande viseringsreglerna kan anpassas för att bättre hantera missbruk av viseringsfrihet. Rådet uppmanade kommissionen att presentera lagstiftningsförslag så snart som möjligt.

Det fördes även en diskussion om både de externa och de interna dimensionerna av migration. Diskussionen om den externa dimensionen hölls i ljuset av de tragiska händelser som ägde rum på Medelhavet precis före rådsmötet. Det fanns en bred samsyn bland medlemsstaterna om att dödsfall på Medelhavet måste undvikas och att irreguljära avresor måste hindras. Medlemsstaterna fick också information om arbetet med genomförandet av handlingsplanerna för västra Balkan och den centrala Medelhavsrutten.

När det gällde den interna dimensionen diskuterades bland annat den gemensamma färdplanen med Europaparlamentet. Det konstaterades att förhandlingarna skulle fortsätta på teknisk nivå samt att frågan skulle tas upp på RIF-rådet i juni.

I övrigt hänvisar jag till den skriftliga rapporten.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen!

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Viseringspolitik: övervakning av viseringsfria system. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 62 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Under denna dagordningspunkt kommer en politisk diskussion att äga rum om granskning av viseringsfria länder. Kommissionen har nyligen presenterat ett meddelande om hur den så kallade suspenderingsmekanismen samt granskningen och uppföljningen av viseringsfria länder kan ses över. Kommissionen har även aviserat att ett lagförslag med en revidering av viseringssuspenderingsmekanismen ska presenteras i höst. Kommissionens initiativ utgör ett svar på de diskussioner som har ägt rum under det svenska ordförandeskapet om framtiden för EU:s viseringspolitik.

Frågan om revidering av suspenderingsmekanismen fick brett stöd av medlemsstaterna under ministerrådets möte i mars. Det är bra och

välkommet att kommissionen nu har tagit denna angelägna fråga vidare så snabbt.

Visering utgör en grundläggande del av Schengenregelverket och är ett viktigt verktyg för att upprätthålla den reglerade invandringen. EU:s viseringspolitik behöver vara både strategisk och hållbar. Det är till exempel viktigt att länder som är viseringsfria till Schengenområdet anpassar sin viseringspolitik till EU:s. Det är också viktigt att EU har effektiva mekanismer på plats för att kunna hantera problem som uppstår.

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande om granskning av viseringsfria länder och att detta nu diskuteras av medlemsstaterna. Regeringen anser att det är viktigt att viseringsfria länder regelbundet granskas för att säkerställa att kriterierna för viseringsfrihet fortsatt är uppfyllda och att suspenderingsmekanismen utformas på ett sådant sätt att den möjliggör en effektiv och ändamålsenlig viseringspolitik för ett fungerande Schengenområde.

Anf. 63 JACOB RISBERG (MP):

Tack för dragningen! Jag skulle vilja ha ett tillägg i den svenska ståndpunkten. Efter den sista meningen skulle jag vilja lägga till följande: Samtidigt uppmanas kommissionen att också arbeta fram lagliga och säkra möjligheter för människor som behöver kunna ta sig till EU för att söka asyl, till exempel genom särskilda visum för att söka asyl.

Anf. 64 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Regeringen står fast vid den tidigare angivna ståndpunkten.

Anf. 65 JACOB RISBERG (MP):

Jag vill då anmäla en avvikande ståndpunkt.

Anf. 66 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag tänker inte ansluta till Miljöpartiets avvikande ståndpunkt, men jag delar åsikten som Jacob Risberg framför här. Det finns dock fler punkter att framföra den ståndpunkten på.

Anf. 67 ORDFÖRANDE:

Jag noterar att det finns en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet.

I övrigt att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Förordningen om asyl- och migrationshantering. Det är en beslutspunkt.

Anf. 68 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ordförande! Nu kommer vi in på det riktigt centrala vid det här RIF-rådet, skulle jag vilja säga, med all respekt för det tidigare statsrådet.

Förslaget till asyl- och migrationshanteringsförordning som ska ersätta Dublinförordningen presenterades i september 2020. Det har som ni känner till varit föremål för intensiva förhandlingar under hela våren. Målsättningen rörande både detta förslag och förslaget till en ny asylprocedurförordning som jag strax ska återkomma till är att uppnå en allmän riktlinje vid rådsmötet i nästa vecka. Texterna förhandlas nu in i

det sista. Det gäller att finna en bra balans som kan få stöd av medlemsstaterna.

I förslaget till asyl- och migrationshanteringsförordning regleras dels de så kallade ansvarsreglerna, det vill säga vilken medlemsstat som ska ansvara för att pröva en asylansökan, dels vilka solidaritetsåtgärder som ska finnas tillgängliga som hjälp till medlemsstater som är utsatta för ett migrationstryck. Förslaget innebär bland annat att ansvaret för prövning av asylansökningar från personer som har rest in i EU irreguljärt och från personer med viseringar eller uppehållstillstånd som har löpt ut upphör efter en längre tid jämfört med nu gällande regelverk.

Den solidaritetsmekanism som föreslås är obligatorisk, men det står de bidragande medlemsstaterna fritt att välja på vilket sätt de vill bidra. Det kan vara med omfördelning av asylsökande, finansiella bidrag eller alternativa bidrag. Någon obligatorisk omfördelning av asylsökande är alltså inte aktuell.

Förslaget att utvidga definitionen av familj till att även omfatta vuxna syskon, som var en del av kommissionens ursprungliga förslag, finns inte längre med.

På rådsmötet förväntas rådet anta en allmän riktlinje för hela förordningen. Regeringen anser att asylsystemet ska bygga på en balans mellan solidaritet och ansvar. Regeringen motsätter sig tvingande omfördelning av asylsökande. Nivån på andra typer av solidaritetsbidrag som finansiella bidrag eller kapacitetsstöd ska vara skälig. Ansvarskriterierna bör vara tydliga och bidra till att motverka sekundära förflyttningar. Sammantaget bedömer regeringen att det förslag som nu ligger på bordet uppfyller dessa målsättningar väl. Regeringen står därför bakom ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje.

Anf. 69 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! I och med att statsrådet sa att det sker förhandlingar in i det sista vill jag säga att det som vanligt gäller för statsrådet att bedöma om det blir avsteg från vad vi nu hanterar och att då tänka på att återkomma till EU-nämnden för mandatgivning.

Jag har även en fråga om screening och taket. Ska jag ställa den under den här dagordningspunkten eller under dagordningspunkt 7 om asyلفörfaranden?

Anf. 70 ORDFÖRANDEN:

Vi grunnar på detta medan vi går igenom övriga frågeställare.

Anf. 71 JACOB RISBERG (MP):

Jag har en avvikande ståndpunkt. Redan i första meningen i förslaget till svensk ståndpunkt skulle jag vilja stryka från ordet "utgångspunkt". I stället skulle jag vilja ha följande: Regeringens utgångspunkt är att EU behöver en solidarisk asylopolitik som garanterar rättssäkra bedömningar. Genom en obligatorisk solidaritetsmekanism skulle EU kunna säkerställa att alla länder deltog i mottagandet av asylsökande och att inget land skulle riskera att under en kort tid få ett väldigt stort mottagande som blir svårt att hantera snabbt och rättssäkert samtidigt som andra EU-länder har kapacitet att bistå.

Den sista meningen i det första stycket har vi inget problem med: Det är avgörande för ett fungerande gemensamt system.”

Nästa stycke vill vi stryka i princip helt och byta mot följande: ”Regeringen anser att asylsökandes rättigheter måste tryggas. EU-rätten bör inte förhindra medlemsstaterna att tillämpa regler som är bättre för integrationen och flyktingars möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Det var vårt förslag på nytt stycke.

I nästa stycke, som börjar med ”Regeringen välkomnar”, skulle vi vilja stryka första meningen. Andra meningen bör lyda: Regeringen ställer sig positiv till åtgärder som minskar grundorsakerna till att människor tvingas på flykt.

Slut på det stycket.

Nästa stycke, som börjar med ”Kriterierna”, skulle vi vilja byta ut mot följande: Genom adekvata kriterier för ansvar där personer kan omfördelas till de medlemsstater där de redan har familj eller andra anknytningar kommer vi i praktiken att minska drivkrafterna till sekundära förflyttningar.

Sista meningen blir: Därför bör begreppet ”familj” i frågor om anknytning även inkludera vuxna syskon.

Nästa stycke, om medlemsstaternas storlek, är helt okej. Det gillar vi.

Näst sista stycket skulle vi vilja byta ut i princip helt mot följande: Regeringen ser ett särskilt behov av tvingande omfördelning av personer som ankommer till EU efter sjöräddningsinsatser för att undvika de fruktansvärda situationer på Medelhavet där fartyg med räddade flyktingar förhindras att gå i land med allvarliga humanitära konsekvenser som följd.

Vi vill också stryka sista stycket.

Anf. 72 MALIN BJÖRK (C):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för dragningen!

Det är möjligt att jag var lite ouppmärksam på exakt vad som sades muntligen, men i den skriftliga ståndpunkten som vi har fått finns det en skrivning om att regeringen motsätter sig all form av tvingande omfördelning av asylsökande till Sverige. Att regeringen har den ingången i förhandlingen om en ny gemensam migrationslagstiftning menar vi går helt emot syftet och målsättningen med migrationspakten, det vill säga ett gemensamt och delat ansvar mellan andra länder.

Det är också tvetydigt vad regeringens ståndpunkt faktiskt är i ansvarsfrågan när man samtidigt framhåller att det bör finnas en balans mellan solidaritet och ansvar bland medlemsstaterna. Utifrån det vill jag redan nu avisera att vi har en avvikande ståndpunkt enligt vad jag sa.

Anf. 73 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för dragningen! Jag har inte heller några frågor utan tänker anmäla en avvikande ståndpunkt.

Jag vill börja med att konstatera att jag tycker att det är tråkigt att Sverige deltagit i att göra EU:s redan dåliga flyktingpolitik ännu sämre. Sverige borde naturligtvis ha gått in med att göra flyktingpolitiken bättre. Så har det inte blivit.

Vi anmälde en relativt lång avvikande ståndpunkt på socialförsäkringsutskottets möte som jag kommer att lyfta här. Jag kommer inte att läsa den ordagrant, men det är den avvikande

ståndpunkten som gäller. Lite kort handlar den om att vi i Vänsterpartiet inte står bakom EU:s migrationspakt och definitivt inte de ändringar Sverige har velat få in i den.

2022/23:42
2 juni

Vi konstaterar att det kommer att fortsätta att vara rättsosäkra snabbkontroller vid gränserna, att det blir en utökad möjlighet att hålla människor i förvar och att vi kommer att få fler fängelseliknande läger, som till exempel finns i Grekland redan. Den här pakten kommer inte att åtgärda huvudproblemen. Det ligger alldeles för stort ansvar i dag på länder som Spanien, Italien och Grekland, det vill säga förstaländerna, och den här pakten kommer att öka trycket på dem. Det är någonting som vi inte kan ställa oss bakom.

Anf. 74 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ordförande! På rådsmötet kommer inte förordningarna om Eurodac och screening att tas upp. De är redan föremål för triloger. Jag tänker att det som vice ordföranden kanske syftar på är asylprocedurförordningen, som vi kommer att återkomma till, och den adekvata kapaciteten och den cap som är föreslagen där. Då tar vi den frågan under nästa punkt. Detta är inte alldeles enkel materia, verkligen inte.

I övrigt har det anmälts ett antal avvikande ståndpunkter. Jag vill ge en kort kommentar till Malin Björks invändning. När det gäller tvingande omfördelning har jag stor respekt för att man kan ha olika uppfattning i sak. Men detta ligger över huvud taget inte på rådets bord längre. Inget land ser att det är meningsfullt att driva det nu. Däremot kommer det säkert att komma upp igen i triloger som vi hoppas kunna ingå i framöver.

Jag delar kanske inte synen att det skulle vara tveetydigt att arbeta för en balans mellan solidaritet och ansvar. Det är det vi har gjort dag och natt nu under våren. Som ett exempel har man konstaterat att när man inte har tvingande omfördelning innebär det en flexibilitet i solidariteten. För att behålla en balans har man då infört en flexibilitet i ansvaret, det vill säga att man sätter en gräns för hur många som ska omfattas av gränsförfarandet för att det inte ska bli övermäktigt för gränsländerna. Och det är det som vi kommer att återkomma till på nästa punkt. Men AMMR och APR, som vi kallar dem, hänger ihop och utgör tillsammans förhoppningsvis en balans mellan solidaritet och ansvar.

När det gäller Vänsterpartiet och Ilona Szatmári Waldau menar jag att en otroligt viktig del av pakten som helhet är arbetet i den externa dimensionen som syftar till att just motverka grundorsakerna till att människor känner sig tvingade att migrera eller fly. Det är viktigt att ha med sig det perspektivet när man diskuterar pakten och det arbete som sker i förhållande till ursprungs- och transitländer.

När det gäller nuvarande regelverk konstaterar jag bara att det finns omfattande sekundära förflyttningar som leder till ett mycket stort ansvarstagande för länder som inte är gränsländer. Man kan konstatera att Österrike förra året hade 100 000 asylsökande utan yttre gränser. Detta menar jag vittnar om att det nuvarande regelverket inte fungerar.

Anf. 75 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för svaret!

Jag delar statsrådets åsikt om att det är viktigt att åtgärda varför man migrerar, eller väljer att lämna sitt land.

Tycker man att det är viktigt då kan man inte dra ned på biståndet, och då kan man inte lämna dessa länder i sticket. Det viktigaste sättet att få människor att stanna i sina hemländer är att både EU och Sverige bidrar till fattigdomsbekämpning och bidrar till att stoppa klimatförändringarna, så att människor kan leva i länder utanför Europa.

Nu kommer jag kanske in på nationella frågor, men där menar jag att Sverige brister. Jag menar också att Sverige numera driver på för att EU ska brista mer när det gäller både bistånd och klimatåtgärder.

Anf. 76 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med avvikande ståndpunkt anmäld från Miljöpartiet i enlighet med det som Jacob Risberg läste upp, med avvikande ståndpunkt anmäld från Centerpartiet i enlighet med vad Malin Björk redovisade och med avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet som är likalydande med den som framfördes i socialförsäkringsutskottet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Förordningen om asylförfaranden. Detta är en beslutspunkt.

Anf. 77 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ordförande! Förslaget till asylprocedurförordning presenterades 2016, och förhandlingar har pågått i rådet sedan dess. Förslaget som ska ersätta nuvarande asylprocedurdirektiv syftar till att ytterligare harmonisera medlemsstaternas asylprocesser. I december 2022 kunde rådet enas om en partiell allmän riktlinje för stora delar av förslaget.

På rådsmötet förväntas rådet anta en allmän riktlinje för de utestående delarna. De rör framför allt bestämmelserna om gränsförfaranden, koncepten för säkra länder och överklagandeförfarandet. Den lista över säkra ursprungsländer som utgör en bilaga till förordningen kommer inte att omfattas av riktlinjen eftersom den behöver ses över. Som utgångspunkt ska det vara obligatoriskt att tillämpa gränsförfaranden för asylsökande från länder med låg beviljandegrad. Men i vissa fall ska det vara möjligt att göra undantag.

Regeringen välkomnar en ökad harmonisering av medlemsstaternas asylförfaranden och målsättningen att prövningen av skyddsskäl inte ska skilja sig märkbart åt mellan olika medlemsstater. Systemet ska vara effektivt, rättssäkert, långsiktigt hållbart, humant och medge beslut av hög kvalitet som värnar asylrätten. Regeringen välkomnar också ett regelverk med obligatoriska gränsförfaranden.

Det är positivt att handlingsutrymmet för medlemsstaterna när det gäller tidsfrister för överklagande utökas och att användandet av listor över säkra ursprungsländer och säkra tredjeländer harmoniseras. På samma sätt som för asyl- och migrationshanteringsförordningen gör regeringen bedömningen att det förslag som nu ligger på bordet ligger i linje med regeringens målsättningar och står därför bakom ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje.

Jag är väl medveten om att det är det talade ordet som gäller här i EU-nämnden, men jag vill ändå hänvisa till att det naturligtvis är den fullständiga ståndpunkt som har skickats ut till ledamöterna som gäller.

Herr ordförande! Jag vill även här anmäla en avvikande ståndpunkt i enlighet med vad vi framförde i socialförsäkringsutskottet. Den är delvis likalydande med den förra.

Anf. 79 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen. Jag lyssnade på statsrådet och tänkte att det kanske kommer att sägas något från henne. Frågan handlar om denna cap, taket på screeningen. Vad händer om ett medlemsland slår i taket? Det är min fråga.

Anf. 80 JACOB RISBERG (MP):

Även på denna punkt har jag en avvikande ståndpunkt som jag tänkte redogöra för. Den gäller förslaget till svensk ståndpunkt.

Vi vill att man stryker hela det första stycket som regeringen ställer sig bakom.

I det andra stycket skulle vi vilja stryka slutet av den andra meningen så att den lyder: En förutsättning för ett sådant system är att alla medlemsstater har ett fungerande och effektivt asylsystem.

Det innebär alltså att bisatsen i meningen stryks.

I det tredje stycket skulle vi vilja att den första meningen om incitamenten stryks. Vi skulle också vilja att bisatsen i den andra meningen stryks, den som börjar med ”men bör beakta”. Meningen lyder då: Medlemsstaterna bör även i fortsättningen kunna ha en mer generös inställning i vissa delar än EU-regelverket kräver.

Den första meningen i fjärde stycket är helt okej. Den andra meningen föreslår vi stryks och ersätts med: Regeringen förordar ett system där asylsökande garanteras en rättssäker asylprövning och motsätter sig snabba gränsförfaranden där det inte kan säkerställas att humanitära skäl och asylskäl kopplat till exempel till hbtqi riskerar att inte komma fram.

Sedan fortsätter stycket med rättssäkerheten. Det har vi inga problem med.

Men den sista meningen i detta stycke skulle vi vilja löd: Rätten till offentligt biträde bör säkerställas.

Det femte stycket har vi inga problem med över huvud taget.

Det sjätte stycket skulle vi vilja stryka helt och hållet, alltså det som börjar med: ”Regeringen välkomnar en harmonisering.”

Det sjunde stycket har vi inget problem med, alltså det som börjar med: ”Regeringen ställer sig positiv till att beslut.”

Och meningen i det sista stycket skulle vi vilja stryka: ”Regeringen står bakom ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje.”

Anf. 81 ORDFÖRANDEN:

Jag tackar än en gång Jacob Risberg för tydlighet. Det råder ingen tvekan om vad som önskas.

Anf. 82 MALIN BJÖRK (C):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen.

Centerpartiet tycker att systemet med säkra länder är bra. Det innebär att den som uppenbarligen inte har asylskäl snabbt kan lämna landet. Att

människor som uppenbarligen inte har asylskäl men ändå söker asyl snabbt får avslag och lämnar landet är viktigt för att trovärdigheten för asylsystemet ska upprätthållas.

Samtidigt är det centralt att denna lagstiftning används endast i fall där det är uppenbart att asylansökan är ogrundad, det vill säga i de fall där det är uppenbart att det land som den asylsökande kommer från kan betraktas som ett säkert land.

Därför är det som regeringen framför i den skriftliga ståndpunkten om att en gemensam lista över säkra ursprungsländer ska omfatta så många länder som möjligt högst tveksamt.

Regeringen skriver i ståndpunkten också att man både vill ha en EU-gemensam lista på säkra länder och en nationell. Det kommer att innebära att vissa länder har nationella listor som inte stämmer överens med den EU-gemensamma listan, vilket i sin tur kommer att leda till minskad harmonisering och ökad risk för olika bedömningar i likartade asylärenden.

Här skulle jag önska att statsrådet utvecklar hur regeringen har resonerat i denna del.

Anf. 83 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Jag ska börja med synpunkten från vice ordföranden. Det är fortfarande så att screening inte har med detta att göra. Screening och Eurodac ska alltid tillämpas.

Däremot är frågan i vilken utsträckning som detta påskyndade gränsförfarandet ska tillämpas. I förordningen fastställer man en siffra för adekvat gränsförfarandekapacitet på unionsnivå som då ska ses över vart tredje år. Och detta antal ska, enligt en beräkningsmodell baserad på antalet irreguljära gränspassager, search and rescue-räddade och nekade inresor vid yttre gräns som fastställs i förordningen, sedan fördelas på medlemsstaterna. Det handlar om vilket antal platser för att hantera asylansökningar i gränsförfarande som medlemsstaterna ska vara skyldiga att ständigt ha tillgängligt. Detta är inte alldeles lättillgänglig materia.

Denna beräkning medför att det främst är medlemsstater vid yttre gräns som kommer att behöva bygga upp en betydande kapacitet för gränsförfaranden. Men också Sverige kommer att behöva ha en sådan kapacitet. I vårt fall handlar det kanske om ett hundratal platser.

Nu tror jag att jag kommer in på det som vice ordföranden hade frågor om, alltså den adekvata kapaciteten för varje medlemsstat. Det ska i förordningen fastställas även en så kallad cap, det vill säga ett maximalt antal ansökningar som en medlemsstat ska vara skyldig att hantera i gränsförfarande per år. Det innebär att när en medlemsstat har slagit i detta tak ska man endast vara skyldig att fortsätta tillämpa gränsförfaranden för ansökningar från sökande som bedöms utgöra en säkerhetsrisk. Men screening och Eurodac gäller ändå för alla. Och denna medlemsstat ska då endast vara skyldig att fortsätta att hantera ansökningar från sökande som man kan förvänta sig snabbt kan återvända så länge antalet sökande ligger under denna adekvata kapacitet. Denna cap ska fastställas genom att man multiplicerar den för varje medlemsstat fastställda adekvata kapaciteten med en angiven siffra, och den är föremål för förhandling.

Om man har nått upp till allt detta kommer de som inte utgör en säkerhetsrisk att hanteras i vanlig ordning så att säga, alltså inte i detta påskyndade gränsförfarande utan i en vanlig asylhantering.

När det gäller det som Jacob Risberg sa vill jag bara betona att det finns möjlighet att göra undantag vid gränsförfarande, till exempel för hbtqi-personer. Det är viktigt.

När det gäller Malins Björks fråga är jag inte säker på att jag uppfattade den helt. Handlade den om möjlighet för enskilda medlemsstater att fortfarande ha individuella listor över säkra länder?

Anf. 84 MALIN BJÖRK (C):

Frågan gällde just hur en nationell lista och en EU-gemensam lista ska kunna bidra till en harmonisering med risk för olika bedömningar i olika länder.

Anf. 85 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Då lämnar jag över frågan till min medarbetare Cecilia Unge.

Anf. 86 Kanslirådet CECILIA UNGE:

I kommissionens förslag, där man föreslog att man skulle ha gemensamma listor över säkra ursprungsländer, fanns det en så kallad sunset clause. Efter fem år skulle medlemsstaterna inte längre kunna ha de nationella listorna som de kan ha enligt dagens direktiv. Men det var många medlemsstater som tryckte på att eftersom dessa listor fastställs som en bilaga till förordningen genom det ordinarie lagstiftningsförfarandet är det en ganska omständlig process för att uppdatera dessa listor. Många medlemsstater tryckte också på att de ursprungsländer som människor kommer från till de olika medlemsstaterna ser väldigt olika ut. Länder kan ha olika behov av olika länder. Därför var det många som ville kunna ha kvar de nationella listorna utöver de EU-gemensamma. Och det är så förslaget ser ut nu.

Däremot finns det en möjlighet för kommissionen att ta bort länder från de nationella listorna om det sker någonting som gör att länderna inte längre lever upp till kraven. Om ett land har tagits bort från de EU-gemensamma listorna får man inte föra upp det på de nationella listorna utan att ha fått ett okej från kommissionen. Det är en ganska omständlig process. Men det finns en process just för att man inte ska kunna föra upp länder på nationella listor som inte kvalificerar sig för de EU-gemensamma listorna. Sedan finns det också en process för medlemsstater att kunna be kommissionen att titta på för att föra upp länder på den gemensamma listan.

Anf. 87 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag noterade informationen om att siffran fortfarande förhandlas. Men om siffran är satt och det sedan visar sig att Sverige har fått en siffra på hur många asylsökningar som vi ska hantera och det sedan kommer fler, då ska vi bara ta dem som är säkerhetsklassade. Men vart tar de andra människorna vägen?

Anf. 88 MALIN BJÖRK (C):

Herr ordförande! Jag tackar för utvecklingen av svaret. Jag vill ändå anmäla en avvikande ståndpunkt i enlighet med vad jag angav i förra omgången.

Anf. 89 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Jag ska svara på vice ordföranden Ernkrans fråga. Det som man gör under denna cap är att man har ett påskyndat gränsförfarande. Där är tanken att man ska få människor att återvända snabbt i ett särskilt förfarande. Om man har nått upp till denna gräns går i Sveriges fall dessa personer in i den vanliga asylhanteringen i ett mottagningssystem och prövas på vanligt sätt precis som i dag. Då är de inte en del av det påskyndade förfarandet. Det påskyndade förfarandet medför naturligtvis ett behov av ökade resurser.

Anf. 90 MATILDA ERNKRANS (S):

Då betyder det alltså att asylrätten värnas, eftersom man fortfarande har rätt att söka asyl. Men detta minskar egentligen inte antalet asylsökande. Statsrådet får gärna bekräfta om jag har förstått detta rätt.

Anf. 91 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Utvidgade ansvarsregler, åtgärder för att förhindra sekundära förflyttningar, obligatoriska gränsförfaranden upp till denna nivå samt screening och registrering i Eurodac – sammantaget leder detta till ordning och reda i betydligt större utsträckning än vad som är fallet i dag. Enligt min bedömning innebär det också ett minskat tryck på Europa och ett minskat tryck på Sverige.

Anf. 92 ORDFÖRANDEN:

Jag sammanfattar detta med att vi har en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet i enlighet med vad som tidigare framförts i socialförsäkringsutskottet, en avvikande ståndpunkt från Centerpartiet i enlighet med vad Malin Björk föredrog här under EU-nämndens sammanträde och en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet i enlighet med vad Jacob Risberg föredrog här under EU-nämndens sammanträde.

I övrigt konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare – för vi är inte klara än – till dagordningspunkt 12 b, Tillfälligt skydd för människor som flyr från kriget. Det är en lägesrapport och en informationspunkt.

Anf. 93 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ordförande! En punkt om skyddsbehövande från Ukraina har varit återkommande på RIF-dagordningen sedan Rysslands invasion den 24 februari 2022.

Som ni känner till aktiverades massflyktsdirektivet den 4 mars samma år, vilket innebär att personer som flyr från Ukraina får tillfälligt skydd i EU. Aktiveringen av massflyktsdirektivet gällde inledningsvis för ett år men har nu förlängts och kommer att gälla till och med den 3 mars 2024.

Det är möjligt att förlänga skyddet i ytterligare ett år, men då krävs ett förslag från kommissionen och ett beslut i rådet.

2022/23:42
2 juni

För närvarande har drygt 3 900 000 personer beviljats tillfälligt skydd i EU, varav strax över 37 000 personer i Sverige. I genomsnitt har färre än 300 nya ansökningar om tillfälligt skydd inkommit per vecka i Sverige under 2023. Enligt Migrationsverkets huvudscenario kommer det sammanlagt 15 000 skyddssökande från Ukraina i år, och cirka 13 000 kommer att lämna Sverige. Uppskattningen av hur många som kommer att lämna Sverige i år har skrivits upp till följd av att många personer inte hade ansökt om förlängt uppehållstillstånd när ansökningsfönstret stängde den 4 mars i år. De personerna har sannolikt lämnat Sverige utan att meddela Migrationsverket.

På rådsmötet kommer en lägesrapport att lämnas, och Ylva Johansson förväntas rapportera från sitt senaste besök i Kiev. Hon kommer även att avisera att kommissionen är intresserad av medlemsländernas syn på vad som ska hända när skyddet enligt massflyktsdirektivet upphör, men någon diskussion förväntas inte vid detta rådsmöte.

Anf. 94 JACOB RISBERG (MP):

Tack för dragningen, statsrådet! Jag har förstått att utskottet har begärt en överläggning om den svenska ståndpunkten när det gäller detta. Det är viktigt att det finns en lösning gällande vad som kan hända efter att massflyktsdirektivet har förlängts och löper ut. Det vore förödande om EU inte kunde agera enligt och uppvisa enighet i en så central fråga kopplad till Rysslands invasion av Ukraina.

Om ingen lösning nås skulle de ukrainska flyktingarna hänvisas till att söka asyl eller andra tillstånd, och det skulle se väldigt olika ut i olika medlemsländer. I Sverige skulle de allra flesta med största sannolikhet hänvisas till internflyktingläger i västra Ukraina. Jag skulle därför vilja veta lite mer om detta. Jag vill också påpeka att det är viktigt att vi säkerställer drägliga levnadsvillkor och en dräglig ekonomisk standard för de ukrainska flyktingar som finns här i landet. Så är det nämligen inte riktigt i dag.

Anf. 95 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för dragningen!

Jag tänkte göra ett medskick som kanske delvis överensstämmer med det Jacob Risberg just sa. Vi har nu haft massflyktsdirektivet i över ett år. Vi har ukrainska flyktingar som lever i Sverige och Europa på ett tillfälligt skydd och inte har samma rättigheter som andra flyktingar har när det till exempel gäller möjligheten att få språkutbildning, gå i skola och liknande. Det är någonting man behöver titta över.

Det allra viktigaste är dock kanske att fundera på hur vi ska stärka möjligheten att stanna inom EU för människor från Ukraina som har levt länge i övriga Europa. Vi ser också framför oss att Ukraina kommer att bli medlem i EU, och det kan ju bli ett glapp mellan att kriget tar slut och att Ukraina blir medlem. Då behöver man också fundera på de människor som kanske har rotat sig inom EU under de här åren. Mitt medskick är att den diskussionen bör tas.

Anf. 96 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Precis som Jacob Risberg sa hade vi en diskussion i utskottet i går, och jag upplever att vi är helt överens om att det är angeläget att Sverige är med och driver på för att vi ska få en lösning på frågan vad som ska hända med ukrainarna om kriget fortfarande rasar efter de tre år som massflyktsdirektivet gäller.

Här finns ett antal olika möjliga vägar framåt, och jag vet att detta är någonting som kommissionär Ylva Johansson är väldigt dedikerad till. Hon och jag hade det uppe vid vårt senaste samtal. Hon kommer att uppmana medlemsstaterna att inkomma med sin syn på vad som bör hända efter dessa tre år. Jag välkomnar den överläggning med socialförsäkringsutskottet som nu är begärd, och regeringen kommer att återkomma med sin ståndpunkt gällande detta. Men det är som sagt angeläget att det kommer på plats i tid.

Anf. 97 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Då går vi in på dagordningspunkt 13, Migrationens yttre dimension, inbegripet situationen i Tunisien. Det är en informationspunkt.

Anf. 98 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

På rådsmötet står den externa dimensionen av migration på dagordningen som en lägesrapport. Därmed förväntar vi oss inte heller här någon diskussion. Däremot kommer kommissionen att lämna en lägesuppdatering när det gäller arbetet med den externa dimensionen under våren och information om kommande initiativ.

Om kommissionen har hunnit presentera en regional handlingsplan för den västra ruten och atlantrutten före rådsmötet kommer en presentation av handlingsplanen troligtvis att göras på mötet. Ordförandeskapet kommer att informera om hur arbetet med den externa dimensionen har fortlöpt under våren, med särskilt fokus på det arbete som har gjorts för att genomföra kommissionens regionala handlingsplaner för centrala Medelhavet och västra Balkan.

Anf. 99 ORDFÖRANDEN:

Nämnden tackar för informationen.

Vi kommer då till dagens sista dagordningspunkt med Maria Malmer Stenergard, vilket är 15 a under Övriga frågor. Finns det något att tillägga där, statsrådet?

Anf. 100 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Det handlar först om ett ministermöte om Brdoprocessen i Portorož. Under denna punkt förväntas Slovenien återrapportera från ministerkonferensen inom ramen för den så kallade Brdoprocessen, som hålls den 3–4 april i år. Regeringen avser att lyssna in informationen.

Under Övrigt har vi också ett pilotprojekt på området asyl, återvändande, gränsförvaltning och internationellt samarbete. Under denna punkt kommer Rumänien att informera om ett pilotprojekt om asyl, återvändande, gränshantering och internationellt samarbete som har

lanserats tillsammans med kommissionen. Regeringen avser även här att lyssna in informationen.

2022/23:42

2 juni

Om jag tillåts, herr ordförande, vill jag även svara på det som vice ordföranden sa inledningsvis. Det är klart att förhandlingar fortfarande pågår, och om det är så att regeringen bedömer att produkten inte rymms inom ramen för den ståndpunkt som har förankrats i riksdagen kommer vi naturligtvis att återkomma.

Anf. 101 ORDFÖRANDEN:

Avslutningen var inte bara klok utan dessutom korrekt. Vice ordföranden verkar dessutom tillfreds, så det var många poäng på samma boll! Därmed tackar vi för informationen.

Vi har då kommit till slutet för dagens överläggningar med Maria Malmer Stenergård i EU-nämnden. Vi tackar statsrådet och hennes medarbetare för deltagandet och önskar en trevlig helg när den inträder!

§ 3 Rättsliga och inrikes frågor

Statsrådet Paulina Brandberg

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 9–10 mars 2023

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 8–9 juni 2023

Anf. 102 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar statsrådet Paulina Brandberg med medarbetare! Finns det något muntligt att tillägga till det skriftliga vad gäller återrapport från mötet i rådet den 9–10 mars 2023?

Anf. 103 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr ordförande! Jag är här för att samråda inför mötet i RIF-rådet den 9 juni vad gäller den del som ligger på Arbetsmarknadsdepartementet. Ni har alla fått ta del av den skriftliga rapporteringen från rådsmötet den 10 mars. Finns det frågor kring det svarar jag gärna på dem.

Anf. 104 ORDFÖRANDEN:

Vi ska se om det finns några frågor, för vi går in på den andra materian efter det. Några frågor? Nej.

Då går vi in på dagordningspunkt 25, Slutsatser om hbtqi-personers säkerhet i Europeiska unionen. Det är en beslutspunkt.

Anf. 105 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr ordförande! Rådet förväntas godkänna ordförandeskapets förslag till rådsslutsatser om hbtqi-personers rätt till trygghet och frihet från våld, trakasserier och diskriminering.

För att främja hbtqi-personers åtnjutande av grundläggande rättigheter enligt EU:s rättighetsstadga och andra internationella standarder på området har det svenska ordförandeskapet presenterat ett utkast till rådsslutsatser som syftar till att identifiera vägar för EU och medlemsstaterna att värna och främja hbtqi-personers trygghet.

En rapport från 2019 utarbetad av EU:s byrå för grundläggande rättigheter visar att hbtqi-personers utsatthet för våld, trakasserier och diskriminering alltför ofta ligger på en hög nivå inom EU, vilket är en utgångspunkt för ordförandeskapets förslag. Dessa slutsatser knyter även an till EU:s jämlikhetsstrategi för hbtqi-personer 2020–2025, där ett av fokusområdena är att säkerställa trygghet för hbtqi-personer.

Som ni märker när jag pratar här säger jag hbtqi och inte hbtq, som vi ofta säger i Sverige. Det har varit ett led i förhandlingarna. Jag ska säga att förhandlingarna har bedrivits i god anda men att bokstaven q har strukits för att bibehålla tidigare överenskommet språk. Det är alltså ingen tillbakagång, utan det är det språk man tidigare har kommit överens om. Då finns inte q:et med.

Det kan konstateras att det ännu inte finns någon enhällighet bakom detta utkast. Som bekant krävs det enhällighet för att rådsslutsatserna ska godkännas. Om vi inte lyckas uppnå enhällighet kan det i stället bli aktuellt att anta texten som ordförandeskapets slutsatser.

Förslaget till svensk ståndpunkt är att regeringen stöder ordförandeskapets ansträngningar på området. Regeringen står bakom ordförandeskapets ambition att belysa hbtqi-personers rätt till frihet från våld, trakasserier och diskriminering. Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av utkastet till rådsslutsatser, alternativt – om enhällighet inte kan uppnås – stödja ordförandeskapets slutsatser.

Därmed svarar jag gärna på frågor.

Anf. 106 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Statsrådet gav här information om vart q:et tog vägen. Vi hade ju fått underlag utskickat till EU-nämnden, och där stod det fram till i går eftermiddag hbtqi. Sedan fick vi nya papper, utan någon förklaring, där det bara står hbti. Min första fråga är därför om det aldrig föll statsrådet in att detta ändå kunde uppfattas som en förändring som man hade behövt förankra på något sätt.

Min andra fråga är fortfarande: Hur kommer det sig att q:et har fallit bort? Det har uppenbarligen varit med i det svenska ordförandeskapets förhandlingar fram till i går eftermiddag åtminstone.

Anf. 107 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Det q:et har aldrig funnits med i något överenskommet språk, varken inom EU eller i andra internationella konventioner. När vi diskuterar de här frågorna ska man komma ihåg att olika länder har nått olika långt. I Sverige är det naturligt att prata om hbtqi. I det internationellt överenskomna språket finns q:et inte med.

Det är alltså inte fråga om en tillbakagång. Det handlar om att vi bibehåller det språk som funnits tidigare.

Om det har skickats över dokument med ett q har det nog skett på grund av ett förbiseende.

Anf. 108 Kanslirådet ANNA ENVALL:

Vi har haft med det mycket som en ambition att försöka höja standarden. Det svenska ordförandeskapet har satsat väldigt högt bara genom att ta fram rådsslutsatser på området. Det har inte skett sedan 2016, då Nederländerna hade ordförandeskapsslutsatser, som också var utan q – nota bene. Genom att få ut det har vi lyckats lyfta upp frågan.

Vi ser det alltså som ett stort fall framåt att Sverige har kunnat ha det med i förhandlingarna hela vägen fram till sista Coreper som hölls nu, där det visade sig att vi inte hade stöd för det.

Förklaringen är alltså att vi har satsat högt och uppnått mycket genom att spänna bågen lite mer. Vi trodde att det var osannolikt. Men politik är också att vilja och våga tro att det ska bli bättre varje gång.

Anf. 109 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag tackar för svaret.

Jag vill nog ändå säga något om form. Det har i ett tidigare skede getts skriftlig information till konstitutionsutskottet om ambitionerna – jag håller med om att det är en bra ambition att försöka hitta vägar att i rådsslutsatser stärka skyddet för hbtqi-personer. I det skriftliga underlaget står det hbtqi. Men det har inte getts någon information till riksdagen över

huvud taget om att det är en ökad ambition från regeringens sida. Det framgår inte ens i det här underlaget.

Det har inte heller getts någon information till riksdagen om att de förhandlingarna inte gick speciellt bra förrän vi fick ett nytt utskick i går eftermiddag. Jag tycker att det är lite speciellt hanterat.

Nu fick jag lite mer svar. Det föll bort i Coreper. Det måste betyda att några länder har sagt att de inte står bakom att EU, när man ska anta en ny rådsslutsats, använder det som jag vill hävda är ett vedertaget begrepp. I till exempel FN-sammanhang pratar man om hbtqi-frågor, i alla fall enligt mitt sätt att se det.

Det vore intressant att höra vilka länder det är som absolut inte kan gå med på att vi använder hbtqi, som var en rimlig, bra och god ambition från Sverige. Och vad är det som gör att man ändå gör bedömningen att gå fram med rådsslutsatserna utan q:et? Varför säger man inte: Vi fortsätter förhandla tills vi kan flytta fram positionerna? Det skulle vara intressant att få veta.

Anf. 110 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för svaren!

Det här blir en intressant fråga. Den är på något sätt dubbel. På engelska säger man LGBT. Där översätter vi Lesbian och Gay med h som i homosexuell. Vi gör alltså inte en direktöversättning av det engelska begreppet. Om det vedertagna begreppet på svenska är hbtqi, borde man då inte använda det i svenska sammanhang även om q:et inte är med i EU-språket?

Hur vi översätter orden till svenska är alltså en diskussion. Det är kanske inte statsrådet som står för den, utan det här med översättningar är en större fråga.

En annan intressant fråga är att det i förslaget till svensk ståndpunkt står: "Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av utkastet till rådsslutsatser, alternativt om enhällighet inte kan uppnås stödja ordförandeskapets slutsatser." Om det inte blir någon enhällighet, trots att ordförandeskapet har strukit q:et eller det queera perspektivet, borde det då inte återinföras ett q i ordförandeskapets slutsatser, ifall det bara handlar om att stödja ordförandeskapets slutsatser? Jag hoppas att min fråga är begriplig.

Anf. 111 ORDFÖRANDEN:

Ordföranden förstår den i alla fall.

Anf. 112 JACOB RISBERG (MP):

Jag tycker att det var en bra fråga. Det stöder jag.

Då finns det en fråga till, om i:et. Det finns visserligen med i det statsrådet säger. Men i den engelska översättningen LGBT finns inte heller i:et med.

Jag vill definitivt föra fram att om det inte blir enhällighet att man i det svenska ordförandeskapets slutsatser kan återinföra q:et.

Anf. 113 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Jag fick frågan om vilka länder det är som inte vill stödja detta. Det pågår just nu förhandlingar. Jag bedömer att det kommer att skada de förhandlingarna om vi pekar ut olika länder. Förhoppningen är fortfarande att nå enhällighet. Jag tror inte att det gynnar förhandlingarna att nämna vilka länder det är som inte ställer sig bakom detta.

För att vi ska få fram rådsslutsatserna krävs det enhällighet. Som bekant finns det olika syner på de frågorna inom EU. Hade vi stått på oss gällande q:et är min bedömning att det hade varit otroligt svårt att nå enhällighet.

Nu har vi plockat bort det och hoppas nå enhällighet om de rådsslutsatserna. Vi ser det ändå som ett steg framåt att få rådsslutsatser på området även utan q:et. Det har som sagt inte gjorts sedan 2016, under det nederländska ordförandeskapet. Vi hoppas ändå kunna få fram det.

Det är just nu två länder som inte har avgett inställning till om de kan ställa sig bakom rådsslutsatserna. Vi vet alltså inte var de kommer att landa. När det gäller alternativet, om vi i stället ska landa i ordförandeskapsslutsatser, vill vi fortfarande ha med oss så många länder som möjligt i dem. Om vi skulle återinföra q:et där skulle sannolikt länder falla bort. Och då skulle det bli svagare.

Det handlar helt enkelt om att få så starka slutsatser som möjligt och som det finns så brett stöd för som möjligt. Det är därför som vi resonerar som vi gör. Om vi skulle stå på oss skulle allt färre länder ställa sig bakom.

Anf. 114 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag har återigen en formfråga. Jag säger samma sak till det här statsrådet som jag sa till ett tidigare statsråd. När det är uppenbart att det fortfarande pågår förhandlingar är det upp till statsrådet och regeringen att bedöma när man behöver komma tillbaka till EU-nämnden för att få förnyat mandat. Vi tar ställning till det som ligger på bordet här och nu.

Det är inte vi som förhandlar. Jag kan ha respekt för att det är svåra förhandlingar. Men att statsrådet inte vill säga vilka länder det gäller är lite märkligt. Det här är ett stängt möte. Dessutom brukar uppteckningarna från detta möte publiceras ett par tre fyra veckor framåt i tiden. Det är alltså lite märkligt.

Jag har två saker till. Rådsslutsatser måste ju antas med enhällighet. Jag förstår att det är vad man nu försöker uppnå genom att ta bort q:et. Men om man inte når enhällighet och ska landa i bara ordförandeskapets slutsatser borde man kunna stå på sig när det gäller att ha med q:et. Statsrådet sa nämligen att det är två länder som inte kan ställa upp på q:et. Då blir det ändå ganska starkt.

Anf. 115 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Jag har inga speciella synpunkter rörande bokstavsfrågan. Vi står bakom regeringens ståndpunkt.

När det gäller att nämna länder är det däremot en mer principiell fråga. I nämnden har vi genom åren ofta frågat vilka länder som tycker vad, och vi brukar få väldigt bra svar på det. Det har väl att göra med just att våra protokoll är sekretessbelagda och ska vara det så pass lång tid, för att inte störa förhandlingarna.

Det vore olyckligt om vi får en ordning där vi inte kan få den informationen. Jag vill alltså tillstyrka Matilda Ernkran's synpunkt i fråga om den punkten.

Anf. 116 ORDFÖRANDEN:

Protokollen brukar komma ungefär två veckor efter mötena. Och i förekommande fall har vi, där det är nödvändigt, utrikessekretess eller annan form av sekretess om det skulle behövas.

Det är bara en upplysning för protokollet när den öppna delen kommer om två veckor eller så.

Anf. 117 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Efter en kort överläggning med tjänstepersonerna här kan jag börja med att säga att de länder som just nu inte ställer sig bakom rådsslutsatserna är Ungern och Polen.

Jag var kanske otydlig, men det var nog ett missförstånd från Matilda Ernkran's. Det stämmer inte att det är två länder som inte kan ställa sig bakom q:et, utan det finns just nu två länder >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< som inte har avgett inställning till de rådsslutsatser där vi har plockat bort q:et, det vill säga till det som vi nu försöker få igenom som rådsslutsatser.

Om vi lägger till q:et är vår bedömning att fler länder kommer att falla ifrån. Därmed blir slutsatserna svagare. Även om det inte blir enhällighet blir slutsatserna starkare om fler länder ställer sig bakom. Då är regeringens bedömning att det är bättre att plocka bort q:et och få med sig fler länder än att stå på sig och ha kvar q:et men att länder faller bort. Det är den avvägningen regeringen gör.

Vi ser det ändå som en vinst att få fram slutsatser, helst rådsslutsatser men i varje fall ordförandeskapsslutsatser som många länder ställer sig bakom, inom det här området för att flytta fram positionerna. Det känns väldigt angeläget i de tider vi lever i.

Anf. 118 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Tack, statsrådet, för de förtydligandena!

Det är lite svårt att förstå. Vilka är de stora vinsterna med rådsslutsatserna jämfört med det som gäller nu om man inte får med den högre ambitionen att också etablera det som är modernt språkbruk, att ha med q:et? Vilka är de stora vinsterna med en lite bredare uppslutning utan q:et, vilket ni föreslår, än med ordförandeskapets slutsatser?

Anf. 119 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Det som är angeläget för regeringen är att sätta denna fråga på agendan. Det var alltså 2016 som det senast togs fram rådsslutsatser inom detta område. Vi anser att det är viktigt att hålla dessa frågor aktuella inom EU.

Ordförandeskapet har anordnat en konferens under ordförandeskapet med fokus på just dessa frågor. Vi tar nu fram dessa rådsslutsatser, vilket är regeringens sätt att hålla denna fråga aktuell. Ju längre tid som går efter de senaste rådsslutsatserna, desto mindre aktuell blir den. Vi ser det här som angeläget, och därför vill vi försöka få med oss så många länder som möjligt.

Anf. 120 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag har bara en sista fråga: Vilka länder är det som ni bedömer inte kan ställa upp på q:et ens i ordförandeskapets slutsatser?

Anf. 121 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Det är flera länder, bland andra >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<, som i så fall kommer att falla bort. Men det är fler länder än så.

Anf. 122 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Det är jättesvåra bedömningar. Jag vill verkligen understryka hur viktigt det är att vi är tydliga och fortsätter att arbeta för att stärka rättigheter och säkerhet för hbtqi-personer.

Med detta sagt är det min bedömning att vi, utifrån att vi har fått försäkringar av statsrådet här att rådsslutsatserna de facto kommer att förbättra hbtqi-personers rättigheter och säkerhet i Sverige och i EU, är beredda att stödja regeringens ståndpunkt om man klarar att nå enhällighet om rådsslutsatserna. Dessa antas i så fall med enhällighet men med ett språkbruk som inte förändrats utan som är det språkbruk som tidigare varit etablerat i EU.

Om man däremot inte lyckas nå enhällighet utan det blir ordförandeskapets slutsatser som antas vill vi socialdemokrater anmäla avvikande ståndpunkt, där vi säger att den svenska ståndpunkten borde vara att man ska landa i ordförandeskapsslutsatser som använder svenskt och modernt språkbruk, nämligen hbtqi-personers rättigheter.

Vi får se vad statsrådet säger, men i så fall blir det en avvikande ståndpunkt om den delen. Jag hoppas att jag var tydlig.

Anf. 123 ORDFÖRANDEN:

Vi återkommer sedan om det skulle bli aktuellt.

Anf. 124 JACOB RISBERG (MP):

Jag ansluter till den eventuella avvikande ståndpunkten.

Anf. 125 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag tänker inte ansluta till den ståndpunkten eftersom det var jag som väckte frågan, men jag anmäler i så fall likalydande avvikande ståndpunkt.

Anf. 126 ORDFÖRANDEN:

Om det behövs kan kanslichefen utveckla sedan hur det ska bli rent formellt.

Anf. 127 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Jag har inte så mycket att tillägga. Regeringen har gjort avvägningen att det är viktigare att få med sig fler länder. Sedan hoppas vi såklart att dessa frågor kan fortsätta att röra sig framåt, men vi tycker att det är viktigt att få med så många länder som möjligt.

Jag söker fortfarande stöd för den ståndpunkt som jag redovisade inledningsvis.

Anf. 128 ORDFÖRANDEN:

Precis, jag uppfattar att det kommer att finnas stöd i det fall det blir ett enhälligt beslut. Kanslichefen får utveckla.

Anf. 129 Kanslichef JOHANNA MÖLLERBERG NORDFORS:

Ordförande! Som jag tolkar det anmäler Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet likalydande avvikande ståndpunkter i det fall enighet om rådsslutsatser inte kan nås. Som jag tolkar innehållet i de avvikande ståndpunkterna ska regeringen, i det fall det blir ordförandeskapsslutsatser, verka för att q:et finns med i slutsatserna. Sådana avvikande ståndpunkter är fullt möjliga.

Anf. 130 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt om det blir ett enhälligt beslut. I övrigt, om det blir ordförandeskapsslutsatser, anmäler Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet likalydande avvikande ståndpunkter.

Vi har kommit till slutet på dagens överläggningar. Vi tackar Paulina Brandberg med medarbetare och önskar trevlig helg.

Anf. 131 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Carl-Oskar Bohlin, minister med ansvar för civilt försvar, varmt välkommen till EU-nämnden. Det torde vara första gången han är här i den kapaciteten. Förra gången var det statssekreterare Johan Berggren som var här.

Finns det något som statsrådet vill lägga till muntligen till den skriftliga återrapporten från mötet i rådet?

Anf. 132 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Det är trevligt att få vara här.

Svar nej, jag bedömer inte det. Vill ni att jag läser upp talepunkterna, eller nöjer ni er med den skriftliga återrapporten?

Anf. 133 ORDFÖRANDEN:

Statsrådet behöver inte läsa upp något, utan vi tackar för återrapporten.

Vi går över till dagordningspunkt 14, Slutsatser om förstärkning av motståndskraften i hela samhället i samband med civilskydd, inbegripet beredskap inför kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot. Det är en beslutspunkt.

Anf. 134 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Ordförande! Under denna dagordningspunkt ska rådsslutsatser om att inom ramen för EU:s civilskyddssamarbete stärka motståndskraften i hela samhället, inklusive stärkt CBRN-beredskap, det vill säga beredskap för kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot, godkännas.

Slutsatserna har tagits fram under det svenska ordförandeskapet. De framhåller vikten av att öka motståndskraften för hela samhället inom ramen för civilskyddssamarbetet i Europa för att hantera kriser och katastrofer, och de beskriver prioriterade åtgärder för det fortsatta arbetet. Åtgärder för att stärka befolkningens beredskap och näringslivets roll i beredskapsarbetet i EU framhålls särskilt. Här kan också nämnas att vi har arbetat med en europeisk krisberedskapsvecka.

Även unionsmålen för resiliens beaktas i slutsatserna. Dessa mål antogs av kommissionen i februari i år och utgör en icke-bindande gemensam utgångspunkt för medlemsländernas arbete med att förebygga och skapa förmåga att hantera kriser och katastrofer.

Rådsslutsatserna inkluderar även åtgärder som medlemsstaterna och unionen åtar sig att genomföra för att stärka beredskapen vad gäller kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot samt risker kopplat till Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.

Den övergripande prioriteringen är att förmågan att hantera dessa olika typer av händelser behöver stärkas inom unionen. De åtgärder som medlemsstaterna och unionen i rådsslutsatserna åtar sig att genomföra för

att stärka beredskapen är framför allt av kortsiktig karaktär, men även åtgärder som är viktiga på längre sikt framhålls.

Regeringen anser att åtgärderna i rådsslutsatserna är viktiga för att stärka samhällets motståndskraft och CBRN-beredskapen nationellt och på EU-nivå. Regeringen avser därför att godkänna förslaget till rådets slutsatser.

Anf. 135 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Tack, statsrådet, för att du tagit dig tid att komma till EU-nämnden! Det är viktigt. Vi uppskattar att statsråden gör det, och vi tycker att de ska göra det.

Vi har inga avvikande ståndpunkter eller synpunkter när det gäller detta, utan vi stöder regeringens agerande till fullo.

Anf. 136 ORDFÖRANDEN:

Med detta unisona omfamnande kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Då är vi klara med statsrådets lista. Det blev måhända en liten uppvärmning inför kommande möten. Vi önskar statsrådet med medarbetare trevlig helg.

Anf. 137 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Jag tackar så mycket för er tid och önskar detsamma.

Innehållsförteckning

2022/23:42

2 juni

§ 1 Rättsliga och inrikes frågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 6 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	2
Anf. 7 MATILDA ERNKRANS (S).....	3
Anf. 8 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	3
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 10 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	3
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 12 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	3
Anf. 13 MATTIAS VEPSÄ (S).....	4
Anf. 14 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	5
Anf. 15 MATTIAS VEPSÄ (S).....	6
Anf. 16 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	6
Anf. 17 MATTIAS VEPSÄ (S).....	6
Anf. 18 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	6
Anf. 19 JACOB RISBERG (MP).....	6
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 21 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	7
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 23 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	7
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 25 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	8
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 27 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	9
Anf. 28 MATTIAS VEPSÄ (S).....	10
Anf. 29 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	10
Anf. 30 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	10
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 32 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	11
Anf. 33 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 34 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	12
Anf. 35 JACOB RISBERG (MP).....	13
Anf. 36 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	13
Anf. 37 MATTIAS VEPSÄ (S).....	14
Anf. 38 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	14
Anf. 39 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 40 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	14
Anf. 41 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 42 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	15
Anf. 43 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 44 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	15
Anf. 45 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 46 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	16
Anf. 47 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 48 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	16

Anf. 49	ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 50	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	16
Anf. 51	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	17
Anf. 52	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	17
Anf. 53	ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 54	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	17
Anf. 55	ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 56	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	17
Anf. 57	ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 58	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	17
§ 2	Rättsliga och inrikes frågor	18
Anf. 59	ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 60	Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	18
Anf. 61	ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 62	Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	18
Anf. 63	JACOB RISBERG (MP).....	19
Anf. 64	Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	19
Anf. 65	JACOB RISBERG (MP).....	19
Anf. 66	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	19
Anf. 67	ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 68	Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	19
Anf. 69	MATILDA ERNKRANS (S)	20
Anf. 70	ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 71	JACOB RISBERG (MP).....	20
Anf. 72	MALIN BJÖRK (C).....	21
Anf. 73	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	21
Anf. 74	Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	22
Anf. 75	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	22
Anf. 76	ORDFÖRANDEN.....	23
Anf. 77	Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	23
Anf. 78	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	24
Anf. 79	MATILDA ERNKRANS (S)	24
Anf. 80	JACOB RISBERG (MP).....	24
Anf. 81	ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 82	MALIN BJÖRK (C).....	24
Anf. 83	Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	25
Anf. 84	MALIN BJÖRK (C).....	26
Anf. 85	Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	26
Anf. 86	Kanslirådet CECILIA UNGE.....	26
Anf. 87	MATILDA ERNKRANS (S)	26
Anf. 88	MALIN BJÖRK (C).....	26
Anf. 89	Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	27

Anf. 90 MATILDA ERNKRANS (S).....	27	2022/23:42
Anf. 91 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	27	2 juni
Anf. 92 ORDFÖRANDEN.....	27	
Anf. 93 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	27	
Anf. 94 JACOB RISBERG (MP).....	28	
Anf. 95 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	28	
Anf. 96 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	28	
Anf. 97 ORDFÖRANDEN.....	29	
Anf. 98 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	29	
Anf. 99 ORDFÖRANDEN.....	29	
Anf. 100 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	29	
Anf. 101 ORDFÖRANDEN.....	30	
§ 3 Rättsliga och inrikes frågor	31	
Anf. 102 ORDFÖRANDEN.....	31	
Anf. 103 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	31	
Anf. 104 ORDFÖRANDEN.....	31	
Anf. 105 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	31	
Anf. 106 MATILDA ERNKRANS (S).....	32	
Anf. 107 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	32	
Anf. 108 Kanslirådet ANNA ENVALL	32	
Anf. 109 MATILDA ERNKRANS (S).....	32	
Anf. 110 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	33	
Anf. 111 ORDFÖRANDEN.....	33	
Anf. 112 JACOB RISBERG (MP).....	33	
Anf. 113 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	34	
Anf. 114 MATILDA ERNKRANS (S).....	34	
Anf. 115 MARTIN KINNUNEN (SD)	34	
Anf. 116 ORDFÖRANDEN.....	35	
Anf. 117 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	35	
Anf. 118 MATILDA ERNKRANS (S).....	35	
Anf. 119 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	35	
Anf. 120 MATILDA ERNKRANS (S).....	36	
Anf. 121 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	36	
Anf. 122 MATILDA ERNKRANS (S)	36	
Anf. 123 ORDFÖRANDEN.....	36	
Anf. 124 JACOB RISBERG (MP).....	36	
Anf. 125 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	36	
Anf. 126 ORDFÖRANDEN.....	36	
Anf. 127 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	36	
Anf. 128 ORDFÖRANDEN.....	37	
Anf. 129 Kanslichef JOHANNA MÖLLERBERG NORDFORS.....	37	
Anf. 130 ORDFÖRANDEN.....	37	
§ 4 Rättsliga och inrikes frågor	38	
Anf. 131 ORDFÖRANDEN.....	38	
Anf. 132 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	38	

2022/23:42
2 juni

Anf. 133	ORDFÖRANDEN.....	38
Anf. 134	Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	38
Anf. 135	MATILDA ERNKRANS (S).....	39
Anf. 136	ORDFÖRANDEN.....	39
Anf. 137	Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	39